



OHJE KOTOUTUMISEN EDISTÄMISTÄ KOSKEVAN LAIN (1386/2010) MUKAISTEN KUSTANNUSTEN KORVAAMISESTA KUNNILLE

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO	3
OSA 1. KOTOUTUMISLAIN (1386/2010) 45 §:N JA 2 §:N 2 JA 3 MOMENTIN MUKAISET KORVAUKSET	5
2 YLEISET EDELLYTYKSET KORVAUSTEN HAKEMISELLE JA MAKSULLE	5
2.1 Korvaukset ja Suomen kansalaisuus	6
3 KOTOUTUMISLAIN 45 §:N MUKAINEN LASKENNALLINEN KORVAUS	7
3.1 Korvausaika	7
3.2 Suomessa syntyneen lapsen laskennallinen korvaus	9
3.3 Laskennallisen korvauksen hakeminen	9
4 TODELLISTEN KUSTANNUSTEN MUKAAN MAKSETTAVAT KORVAUKSET	9
4.1 Korvaus kunnan maksamasta kotoutumistuesta ja toimeentulotuesta (46 §)	9
4.2 Korvaus tulkitsemisen järjestämisestä (48 §)	10
4.3 Ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten tuki (49 §)	12
4.4 Vamman tai sairauden edellyttämän pitkäaikaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen (49 §)	12
4.5 Erityisistä syistä muut kunnalle aiheutuneet kustannukset (49 §)	14
4.6 Korvaus paluumuuttoavustuksesta (47 §, 85 §)	15
4.7 Erityiskustannuksista sopiminen	15
OSA 2: KOTOUTUMISLAIN (1386/2010) 50 - 52 §:IEN MUKAISET KORVAUKSET	16
5 YLEISET EDELLYTYKSET KORVAUSTEN HAKEMISELLE JA MAKSULLE	16
5.1 Korvaukset ja Suomen kansalaisuus	16
6 KOTOUTUMISLAIN 50 §:N MUKAINEN KORVAUS ALKUKARTOITUKSEN JÄRJESTÄMISESTÄ	17
6.1 Alkukartoituksen järjestäminen	17
6.2 Korvaus alkukartoituksen järjestämisestä	18
6.3 Korvauksen hakeminen	19
7 ENTISEN NEUVOSTOLIITON ALUEELTA PERÄISIN OLEVISTA HENKILÖISTÄ AIHEUTUVIEN KUSTANNUSTEN KORVAAMINEN (51 §)	19
8 SODISSA VAPAAEHTOISINA PALVELLEISTA HENKILÖISTÄ AIHEUTUVIEN KUSTANNUSTEN KORVAAMINEN (52 §)	20

OSA 3.	IHMISKAUPAN UHRIT: LASKENNALLINEN KORVAUS SEKÄ IHMISKAUPAN UHRILLE ANNETUISTA PALVELUISTA JA TUKITOIMISTA AIHEUTUVIEN KUSTANNUSTEN KORVAAMINEN (53 §)	21
9	IHMISKAUPAN UHRIN MÄÄRITELMÄ JA KUULUMINEN KORVAUSTEEN PIIRIIN	21
9.1	Laskennallinen korvaus ihmiskaupan uhriin kuntaan osoittamisesta (KotoL 45 ja 2 §:n 2 ja 3 mom)	21
9.2	Ihmiskaupan uhrille annettujen palveluiden ja tukitoimista aiheutuvien kustannusten korvaaminen (KotoL 53 §)	22
9.3	Korvauksen hakeminen ja myöntäminen	23
9.4	Muut korvaukset	23
OSA 4:	KORVAUSTEN HALLINNOINTI	24
10	KORVAUKSISTA SOPIMINEN, HAKEMINEN JA MAKSAMINEN	24
10.1	Korvausten hakeminen ja maksaminen	25
10.2	Salassa pidettävä aineisto	26
10.3	Valvonta ja tarkastukset	26
10.4	Korvausten palautusvelvollisuus ja muutoksenhaku	27
11	OHJEEN VOIMAANTULO	27
12	LIITTEET	28
	Liite 1 Laki kotoutumisen edistämisestä (30.12.2010/1386)	31
	Liite 2 Valtioneuvoston asetus (1393/2011); kotoutumisen edistämiseen liittyvien kaunnan kustannusten korvaamisesta valtion varoista	62
	Liite 3 Valtioneuvoston asetus (570/2011); kotoutumisen edistämiseen liittyvästä alkukartoituksesta	64

OHJE KOTOUTUMISEN EDISTÄMISTÄ KOSKEVAN LAIN (1386/2010) MUKAISTEN KUSTANNUSTEN KORVAAMISESTA KUNNILLE

1 Johdanto

Kunnille maksettavista valtion korvauksista säädetään laissa kotoutumisen edistämisestä (1386/2010, jäljempänä kotoutumislaki) ja valtioneuvoston asetuksessa kotoutumisen edistämiseen liittyvien kunnan kustannusten korvaamisesta valtion varoista (VNA 571/2011).

Tämän ohjeen mukaiset korvaukset on jaettu soveltamisalan perusteella kolmeen osaan. Osan 1 mukaisten korvausten piiriin kuuluvalla henkilöllä tarkoitetaan kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua henkilöä. Osan 2 mukaisten korvausten piiriin kuuluvat henkilöt on määritetty kotoutumislain 50 - 52 §:ien perusteella. Osassa 3 on määritetty korvauskäytännöt ihmiskaupan uhrien osalta lain 45 ja 53 §:ien mukaisesti. Osa 4 kokoaa korvausten hallinnointiin kuuluvat menettelyt, kuten korvauksista sopiminen, korvausten hakeminen sekä valvonta ja muutoksenhaku. Kotoutumislain luvun 6 mukaisten korvausten henkilöpiiri on kuvattu liitteessä 4.

Ohje koskee kotoutumislain luvussa 6 ja 10 todettujen korvausten hakemisen ja maksamisen menettelytapoja koskien seuraavia elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (jäljempänä ELY -keskus) kunnille maksamia korvauksia:

OSA 1: Kotoutumislain (1386/2010) 45 §:n ja 2 §:n 2 ja 3 momentin perusteella maksettavat korvaukset

- 1) Laskennallinen korvaus
- 2) Korvaus kunnan maksamasta kotoutumistuesta ja toimeentulotuesta
- 3) Korvaus paluumuutto-avustuksesta
- 4) Korvaus tulkitsemisen järjestämisestä
- 5) Korvaus erityiskustannuksista

OSA 2: Kotoutumislain (1386/2010) 50 - 52 §:ien perusteella maksettavat korvaukset

- 6) Korvaus alkukartoituksen järjestämisestä
- 7) Entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevista henkilöistä aiheutuvien kustannusten korvaaminen
- 8) Sodissa vapaaehtoisina palvelleista henkilöistä aiheutuvien kustannusten korvaaminen

OSA 3: Ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuvien kustannusten korvaaminen

OSA 4: Korvausten hallinnointi

OSA 1. Kotoutumislain (1386/2010) 45 §:n ja 2 §:n 2 ja 3 momentin mukaiset korvaukset

2 Yleiset edellytykset korvausten hakemiselle ja maksulle

Korvauksia maksetaan kunnalle kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa mainituista henkilöistä valtion talousarvion rajoissa. Kustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että kunta on laatinut kotoutumislain 32 §:ssä tarkoitetun kunnan kotouttamisohjelman ja tehnyt lain 41 §:n mukaisen kuntaan osoittamista ja kotoutumisen edistämistä koskevan sopimuksen ELY -keskuksen kanssa. Kustannusten korvaaminen paluumuutosta (47§) ja kunnan tekemästä kotoutumislain mukaisesta alkukartoituksesta (50 §) ei kuitenkaan edellytä sopimuksen tekemistä.

Korvauksia maksetaan siitä alkaen, kun henkilölle, jonka kunnassa asumisen perusteella korvaus maksetaan, on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään. Jos henkilöllä, jonka kunnassa asumisen perusteella korvaus maksetaan, ei ole oleskelulupaa maahan tullessaan, eikä hän voi oleskeluluvan saatuaan saada kotikuntalain (201/194) mukaista kotikuntaa, korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hänelle on myönnetty oleskelulupa (KotoL 44 § 3 mom).

Korvaukset maksetaan lähtökohtaisesti yksittäiselle kunnalle. Sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannusten korvaukset voidaan kuitenkin maksaa yksittäisen kunnan sijaan myös kuntayhtymälle, mikäli kunta on järjestänyt palveluidensa tuotantoa kuntayhtymään.

ELY -keskus laatii kunnan kanssa sopimuksen korvausten piiriin kuuluvien henkilöiden kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Kotoutumislain 43 §:n perusteella ELY -keskus osoittaa kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun henkilön kuntaan, jonka kanssa se on tehnyt sopimuksen em. henkilöiden kotouttamisesta. Jos kunnanvaltuusto on hyväksynyt kunnan kotouttamisohjelman ja kunta tehnyt sopimuksen ELY -keskuksen kanssa, ELY -keskus korvaa lain 44 §:n mukaan korvausten piiriin kuuluvien henkilöiden kotoutumisesta aiheutuneet kustannukset kunnalle.

Jos kuntaan muuttaa itsenäisesti korvausten piiriin kuuluva henkilö, jota ELY -keskus ei ole osoittanut kuntaan, voidaan kunnalle korvata kotouttamisen kustannukset yllä todetuin edellytyksin.

ELY -keskuksen tulee varmistaa, että korvausten saamisen edellytykset täyttyvät. Korvaukset voidaan maksaa jälkikäteen kunnan hakemuksesta viimeistään kahden vuoden kuluttua sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana tapahtuneesta toiminnasta korvauksia haetaan, ja mikäli kotoutumistoimenpiteitä on kunnassa ollut korvausten piiriin kuuluvalla henkilölle tarjolla. ELY -keskus tukee kuntia kotouttamisohjelmien

laadinnassa, toimeenpanossa ja seurannassa. Kotouttamisohjelmat voivat myös olla useamman kunnan kanssa yhteisiä.

Jos kunnalla ei ole kotouttamisohjelmaa eikä korvausten piiriin kuuluvien henkilöiden kuntaan osoittamista ja kotoutumisen edistämistä koskevaa sopimusta, kunnan tulisi ryhtyä toimenpiteisiin ELY -keskuksen kanssa korvausten hakemisen ja saamisen mahdollistamiseksi. Kotouttamisohjelman ja sopimuksen valmistelun aikana kotoutumista edistäviä toimenpiteitä tulisi kotoutujalle olla kunnassa tarjolla, ottaen huomioon myös kuntien välisen yhteistyön mahdollisuudet.

2.1 Korvaukset ja Suomen kansalaisuus

Kustannuksia ei korvata kunnalle, mikäli korvausten piiriin kuulunut henkilö on Suomen kansalainen.¹ Mikäli henkilö ennen ELY -keskuksen kunnalle kohdistamassa korvauspäätöksessä määritettyä enimmäisaikaa saa Suomen kansalaisuuden, korvataan kustannukset kotoutumislain mukaisesti sen vuorokauden loppuun, jolloin henkilö ei ole Suomen kansalainen.

Mikäli kansainvälistä suojelua saava lapsi saa Suomessa syntymisen tai muun kriteerin perusteella Suomen kansalaisuuden, ei kunta voi hakea em. henkilöstä kotoutumislain luvun 6 ja 10 mukaisia korvauksia ELY -keskukselta.

Suomessa syntyneen lapsen kansalaisuusaseman määrittää tarvittaessa Maahanmuuttovirasto. Pääsääntöisesti lapsi saa vanhempien kansalaisuuden, mutta kansalaisuudettomien vanhempien Suomessa syntyvät lapset saavat syntymäpaikan perusteella Suomen kansalaisuuden. Syntymämaaperiaatetta on sovellettu, kun vanhemmilla on ollut seuraava kansalaisuus: Chile, Iran (vanhemmilla pakolaisen asema), Jordania (jos äiti Jordanian kansalainen ja isä kansalaisuudeltaan tuntematon), Kiinan kansantasavalta (äiti Kiinan kansantasavallan kansalainen, isä ei tiedossa), Myanmar, Somalia (jos äiti Somalian kansalainen eikä isä tiedossa), Sri Lanka (jos vanhemmilla pakolaisen asema).

Tilanne syntymävaltioperiaatteen soveltamisessa muuttuu sitä mukaa kun Suomessa syntyy lapsia, jotka eivät saa vanhempiensa kansalaisuutta tai valtiot muuttavat kansalaisuutta koskevaa lainsäädäntöään tai soveltamiskäytäntöään. Myös KHO:n linjausten² mukaan on syntymämaaperiaatteen soveltamiskäytäntöä muutettu (esim Iran).

¹ Lakia ei sovellettaisi henkilöön, joka on Suomen kansalainen, paitsi jos kyseessä on ihmiskaupan uhri (HE kotoutumisen edistämisestä)

² Iranin tapauksessa KHO:n päätös on annettu 24.8.2007, diaarinumero 1489/3/06, taltionumero 2119. Kiinan kansantasavallan tapauksessa KHO:n päätös on annettu 20.2.2009, diaarinumero 1443/3/07, taltionumero 416.

3 Kotoutumislain 45 §:n mukainen laskennallinen korvaus

Kotoutumislain 45 §:n mukaan kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun henkilön kuntaan osoittamisesta, ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä.

Kunnille maksettava korvaus määritellään valtioneuvoston asetuksella kotoutumisen edistämiseen liittyvien kunnan kustannusten korvaamisesta valtion varoin (1393/2011). Korvausten piiriin kuuluvan 7 -vuotta täyttäneen henkilön osalta korvaus on 2 300 euroa vuodessa ja alle 7-vuotiaan henkilön osalta 6 845 euroa vuodessa.

7 -vuotta täyttäneen henkilön korvausta maksetaan 7 -vuotissyntymäpäivää seuraavasta päivästä alkaen ja alle 7 -vuotiaan korvausta maksetaan sen vuorokauden loppuun, jona henkilö täyttää 7 -vuotta.

Laskennallisia korvauksia tulee käyttää lähtökohtaisesti kunnan kotouttamisohjelmassa mainittuihin kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden järjestämiseen ja kehittämiseen. Laskennallisella korvauksella voidaan kattaa kotoutumista tukevaa toimintaa, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaa sekä osallisuutta edistäviä palveluja

3.1 Korvausaika

Laskennallista korvausta maksetaan pääsääntöisesti kolme vuotta. Ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä Suomeen otetuista henkilöistä laskennallista korvausta maksetaan kuitenkin neljän vuoden ajalta. Neljän vuoden korvausaika koskee myös kiintiöpakolaisen perheen yhdistämisen kautta Suomeen saapunutta perheenjäsentä.

Kotoutumislain 44 §:n 3 momentin mukaan korvausaika alkaa siitä, kun korvauksen soveltamisalaan kuuluvalla henkilöllä on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Jos henkilöllä, jonka kunnassa asumisen perusteella korvaus maksetaan, ei ole oleskelulupaa maahan tullessaan, eikä hän voi oleskeluluvan saatuaan saada kotikuntalain (201/194) mukaista kotikuntaa, korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hänelle on myönnetty oleskelulupa (KotoL 44 §:n 3 momentti). Säännös on tarkoitettu selkiyttämään niiden tilapäisen oleskeluluvan saavien henkilöiden asemaa, jotka kuuluvat kotoutumislain 2 §:n 2 momentin korvausten soveltamisalaan, mutta eivät luvan tilapäisyydestä johtuen voi saada kotikuntaa Suomessa. Tällaisia henkilöitä ovat maasta poistamisen estymisen, yksilöllisestä inhimillisestä syystä tai ulkomaalaislain poissulkemislausekkeen soveltamisen vuoksi tilapäisen oleskeluluvan

saaneet. (UlkL 51, 52 ja 89 §). Tällöin kuntaan muutto voidaan osoittaa esimerkiksi voimassaolevalla vuokrasopimuksella.

Pääsääntöisesti korvausaika alkaa siis henkilön kuntaan rekisteröitymispäivästä tai sen puuttuessa oleskeluluvan myöntämispäivästä. Kuitenkin poikkeuksellisesti, jos maistraatti ei rekisteröi kotikuntaa muulla kuin tilapäisellä luvalla Suomessa olevalle ja kunnassa asuvalle henkilölle, voidaan korvausta maksaa siitä alkaen, kun henkilö on vastaanottanut kunnallisia palveluita. Kunnan tulee osoittaa palveluiden antaminen liittämällä korvaushakemukseen tieto palveluiden käytöstä, esim. toimeentulotuen myöntämisestä tai opetukseen tai varhaiskasvatukseen osallistumisesta. Edellytyksenä on, että henkilö kuuluu kotoutumislain 2 §:n 2 momentin soveltamisalan piiriin.

Jos korvausten piiriin kuuluva henkilö asuu oleskelulupapäätöksen myöntämisen jälkeen vastaanottokeskuksessa odottamassa kuntaan osoittamista eikä hänelle ole rekisteröity kotikuntaa, ei vastaanottokeskuksessa vietetyltä ajalta makseta laskennallisia korvauksia, sillä henkilö saa palvelut vastaanottokeskukselta.

Jos henkilö saa kotoutumislain 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun oleskeluluvan sen jälkeen, kun hänellä on ollut jollain muulla perusteella myönnetty jatkuva oleskelulupa, korvausaika alkaa silti kulua 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun oleskeluluvan myöntämisen jälkeen vaikka henkilöllä olisi aiemmin rekisteröity kotikunta Suomessa.

Laskennallisen korvauksen maksaminen ajalla 1.9.2011 – 31.12.2011

Ajalla 1.9.2011 – 31.12.2011 voimassa olleen kotoutumislain 45 §:n 2 momentin mukaisesti kaikkiin kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuihin henkilöihin sovelletaan neljän vuoden korvausaikaa eikä erottelua tehdä pakolaiskiintiössä otettujen ja muiden momentissa tarkoitettujen henkilöiden välillä.

Näin ollen jos muu kuin pakolaiskiintiössä otettu kotoutumislain 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettu henkilö on saanut ensimmäisen kotikuntamerkinnän tai oleskeluluvan (kotoutumislain 44 §:n 3 tai 4 momentin mukaisesti) ajalla 1.9.2008- 31.12.2008, laskennallista korvausta maksettiin 31.12.2011 saakka.

Pakolaiskiintiössä otetun henkilön korvausaika on 1.9.2011 alkaen koko ajan ollut neljä vuotta.

Ennen 1.9.2011 syntyneet kustannukset korvataan tuolloin voimassa olleen lainsäädännön nojalla silloinkin, kun korvausta haetaan 1.9.2011 jälkeen.

3.2 Suomessa syntyneen lapsen laskennallinen korvaus

Jos Suomessa syntyneen lapsen vanhemmat tai toinen heistä kuuluu laskennallisten korvausten piiriin, myös lapsesta maksetaan laskennallista korvausta. Lapsen korvausaika seuraa vanhempien korvausaikaa. Mikäli vanhemmilla on eri pituinen korvausaika, lapsesta maksetaan korvausta noudattaen sen vanhemman korvausaikaa, jonka korvausaika on pitempään voimassa.

Lapsesta voidaan maksaa korvausta ensimmäisen korvaushakemuksen yhteydessä, vaikka oleskelulupa-asia on vasta vireillä eikä Maahanmuuttovirasto ole vielä myöntänyt lapselle oleskelulupaa. Seuraavan korvaushakemuksen yhteydessä tarkistetaan, että lapsella on voimassaoleva oleskelulupa.

Mikäli lapsi saa Suomen kansalaisuuden Suomessa syntymisen perusteella, ei korvausta makseta (ks. kohta 2.1)

3.3 Laskennallisen korvauksen hakeminen

Korvauksia haetaan neljännesvuosittain lomakkeilla ”Hakemus kustannusten korvaamisesta kunnalle (**lomake 1**)”. Korvausta tulee hakea viimeistään kahden vuoden sisällä kahden vuoden kuluttua sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana tapahtuneesta toiminnasta korvauksia haetaan. Hakemusta on mahdollista täydentää kahden vuoden määräajan jälkeen. Täydennyksessä ei voi esittää täysin uusia korvausperusteita vaan sen tulee liittyä jo haettuihin korvausperusteisiin.

Hakemuksen liitteenä tulee olla lomake ”Laskennallisten korvausten erittely” (**lomake 2**) ja henkilöluettelo tai vastaavin tiedoin kunnan laskutuksen tuottama luettelo niistä kunnassa hakemusajankohtana asuneista pakolaisista, joita hakemus koskee (**lomake 3 tai tarvittaessa 3a / 3b**).

Mikäli kunnan oikeus korvauksen saamiseen tietyn henkilön osalta päättyy kesken kuukautta, päiväkohtainen laskennallinen korvaushinta on laskettavissa käyttämällä jakajana kolmeakymmentä (30).

4 Todellisten kustannusten mukaan maksettavat korvaukset

4.1 Korvaus kunnan maksamasta kotoutumistuesta ja toimeentulotuesta (46 §)

Kunnalle, joka on maksanut kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 kohdan mukaiselle henkilölle kotoutumislaisissa tarkoitettua kotoutumistukea tai toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) tarkoitettua

toimeentulotukea, korvataan siitä aiheutuvat kustannukset **kolmelta vuodelta**.

Korvauksia haetaan **lomakkeella 1**. Korvaushakemuksesta tulee vähentää mahdolliset Kelalta toimeentulotuen tai kotoutumistuen takaisin saadut perinnät ja kohdan 8.1 mukaisesti arvonnalisäveron palautukset.

Kuntakorvauksia käsittelevällä ja myöntävällä ELY -keskuksella tulee olla saatavilla tieto siitä, ketkä korvausten piiriin kuuluvista henkilöistä ovat saaneet toimeentulotukea tai paluumuuttoavustusta kunnalta.

Kunnan on toimitettava ELY -keskukselle henkilöluettelo korvausten piiriin kuuluvista henkilöistä, joiden toimeentulotuki, kotoutumistuki- tai paluumuuttoavustuksen kustannukset korvataan kunnalle (”Henkilöluettelo, toimeentulotuki-, kotoutumistuki- ja paluumuuttoavustus” (**lomake 4**)). Lomakkeeseen täytetään avustuksen saajien nimi ja syntymäaika (ilman tunnusosaa), ensimmäinen väestötietojärjestelmään merkitsemispäivä ja maksettujen korvausten määrä euroina. Kunta voi toimittaa vastaavat tiedot myös muulla tavoin.

Mikäli osa perheestä on korvausten piirissä ja osa ei, toimeentulotuki on ositettava siten, että korvausta haetaan vain niiden henkilöiden osalta, jotka todellisuudessa kuuluvat korvauksen piiriin.

4.2 Korvaus tulkitsemisen järjestämisestä (48 §)

Kustannukset korvataan kunnalle, kun käytettävät tulkitsemispalvelut liittyvät kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentin mukaiselle henkilölle järjestetyn sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin, kotoutumissuunnitelman laatimiseen, maahantulon alkuvaiheen kotoutumispalvelujen käyttöön, perehdyttämiseen kunnassa (asioiminen kaupassa, postissa ja viranomaisissa, julkisen liikenteen käyttö jne.) sekä koulun tai päiväkodin ja kodin väliseen yhteistyöhön.

Tulkkauskustannusten lisäksi voidaan tapauskohtaisesti korvata yllä mainittuihin tilanteisiin liittyviä kääntämisestä aiheutuneita kustannuksia, jos ne ovat olleet maahanmuuttajan kotoutumisen edistämisen ja asian selvittämisen kannalta välttämättömiä. Yleisiä materiaalikäännöksiä esim. ohjeita ja esitteitä ei kuitenkaan pääsääntöisesti korvata.

Tulkitsemisen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiselle ei ole laissa määriteltyä määräaikaa. Tulkitsemisen tarve on kuitenkin suurin kotoutumisen alkuvuosina. Tarve vähenee kielitaidon kehittyessä ja muun kotoutumisen edetessä. Kustannuksia ei korvata siitä päivästä alkaen, kun henkilö on Suomen kansalainen (ks kohta 4.1)

Tulkitsemisen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset korvataan kunnalle palvelun tuottajan kunnalle esittämän laskutuksen perusteella (katso kohta 10.1 palveluiden arvonlisäverollisuudesta).

Kunnan tulee kuitenkin pyrkiä tulkkauuskustannusten hallintaan varmistamalla että tulkkauus on kotoutumisen edistämisen ja asian selvittämisen kannalta tarkoituksenmukaista ja että tulkkauksen laskutusperusteet ja määrät ovat tarkoituksenmukaisia. Etenkin tarkoituksenmukaisuuteen tulee kiinnittää huomiota silloin, kun tulkkauksen tarve ilmenee kotoutumissuunnitelman voimassaolon päätyttyä. Etätulkkausta puhelimen tai videon välityksellä tulisi käyttää silloin kun se on asian selvittämisen kannalta mahdollista. Mikäli tulkkaukspalveluiden osalta haetaan korvattavaksi matka- ja majoituskuluja, kulut korvataan soveltuvien osien kunnan tai valtion matkustussäännön hinnoittelun mukaisesti.

Kotoutumissuunnitelmia tehtäessä tai päivitettäessä yhdessä korvausten piiriin kuuluvan henkilön, kunnan ja TE -toimiston kanssa, kunta voi huolehtia tulkitsemiskuluista ja hakea niistä korvausta ELY -keskukselta.

Laskutuksessa on otettava huomioon, että Suomessa asuvalla vammaisella maahanmuuttajalla on oikeus Kansaneläkelaitoksen järjestämään tulkkaukspalveluun (Laki 133/2010 vammaisten henkilöiden tulkkaukspalveluista 19.2.2010). Ko. lain mukaan oikeus tulkkaukseen on henkilöllä, jolla on kuulonäkövamma, kuulovamma tai puhevamma, ja joka vammansa vuoksi tarvitsee tulkkausta viittomakielellä tai jollakin kommunikaatiota selventävällä menetelmällä.

ELY -keskusten tulee vaatia tulkitsemis- ja kääntämiskustannuksista riittävät selvitykset laskukopioineen tai antamalla tieto siitä, mistä laskukopiot ovat saatavilla, jotta korvausten maksuperusteista voidaan varmistua. Asiassa tulee selvittää mm. se, että tulkitseminen on tapahtunut ja että tulkitsemista on tarvinnut korvausten piiriin kuuluva henkilö. Mikäli kyseessä on ryhmätulkkauus, ELY-keskuksen on pyydettävä vähintään kahden henkilöpiiriin kuuluvan osallistujan tiedot.

Erillistä asiakaskohtaista sopimusta kunnan ja ELY -keskuksen välillä tulkitsemiskustannusten korvaamisesta ei edellytetä, mutta tulkitsemispalveluiden yleiset käyttötarpeet tulee kirjata kunnan ja ELY -keskuksen väliseen sopimukseen kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Korvauksia haetaan **lomakkeella 1**.

ELY -keskusten tulee seurata säännöllisesti alueen tulkitsemispalveluiden käyttöä ja kustannuksia ottamalla huomioon mm. alueen kansainvälistä suojelua saavien määrissä ja kansalaisuusryhmissä tapahtuneet muutokset ja tarvittaessa neuvotella tilanteesta kunnan kanssa.

4.3 Ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten tuki (49 §)

Kunnalle voidaan korvata ilman huoltajaa maassa olevan alaikäisen perheryhmäkotiin tai muihin asuinyksiköihin sijoittamisesta aiheutuvat kustannukset. Kotoutumislaisissa mainitaan em. alaikäisiä varten perustettujen perheryhmäkotien lisäksi muina lastensuojelun palveluihin rinnastettavina palveluina perhehoito ja asumisen tukipalvelut. Niiden perustehtävänä on turvata kansainvälistä suojelua saavien lasten asuminen, päivittäinen kasvatus, hoito ja huolenpito.

Lastensuojelulain jälkihuoltoon rinnastettavia tukipalveluita voidaan korvata silloin, kun ilman huoltajaa maassa oleskeleva, kansainvälistä suojelua saava lapsi tai nuori muuttaa oleskeluluvan saatuaan tai täysi-ikäistyttyään ryhmäkodista, perheryhmäkodista tai muusta asuinyksiköstä tukiasumisyksikköön tai muutoin itsenäisesti asumaan kotipaikkakunnalleen.

Jälkihuoltoon rinnastettavina tukitoimenpiteinä ja nuoren itsenäistymisen tukena voidaan kunnalle korvata esimerkiksi tukiperhe- tai tukihenkilötoimintaa. Alaikäisenä Suomeen muuttaneiden turvapaikanhakijoiden osalta myös toimeentulotuki korvataan siihen saakka, kun rinnastettavien tukitoimenpiteiden piirissä oleva nuori täyttää 21 vuotta. Korvausten piiriin voi kuulua myös muita rinnastettavien tukipalveluiden perusteella maksettavia kuluja, esimerkiksi harrastuskulut tai opintojen tukeminen (kirjat tai opintomaksut).

Lisäksi voidaan korvata muina lastensuojelun palveluihin rinnastettavien toimenpiteiden kustannuksina esimerkiksi terveydenhuollossa, päivähoidossa ja nuorisotyössä annettava erityinen tuki silloin, kun lapsi tai nuori ei ole lastensuojelun asiakkaana, mutta olisi kansainvälisen suojelun tarpeesta johtuvien olosuhteidensa vuoksi ilmeisesti ko. palvelujen tai toimenpiteiden tarpeessa.

Sopimus laaditaan lomakkeelle ”Sopimus erityiskustannusten korvaamisesta” (**lomake 5**) ja sitä voidaan hakea **lomakkeella 5a** ”Hakemus erityiskustannusten korvaamisen sopimiseksi”. Toteutuneisiin kustannuksiin haetaan korvauksia **lomakkeella 1**”.

Korvauksia voidaan maksaa siihen asti kun ilman huoltajaa maahan saapunut nuori täyttää 21 -vuotta. Korvausta ei kuitenkaan makseta automaattisesti 21 ikävuoteen saakka, vaan todellisen ja todennetun tukitoimien tarpeen perusteella.

4.4 Vamman tai sairauden edellyttämän pitkäaikaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen (49 §)

Kustannukset voidaan korvata, jos kunta on järjestänyt korvausten piiriin kuuluvalla henkilölle vamman tai sairauden edellyttämää pitkäaikaista

sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja jos siitä aiheutuu kunnalle huomattavia kustannuksia. Lisäksi edellytetään, että henkilö on ollut huollon tai hoidon tarpeessa Suomeen saapuessaan.

Kunta voi hakemuksessaan määritellä myös yhteen liittyvien pitkäaikaissairauksien kokonaisuuden, josta muodostuu huomattava kustannus. Lääkäriin tulee määritellä sairauksien yhteen liittyvyys sekä tiedot, joiden perusteella yhteen liittyvien sairauksien huomattavien kustannusten korvausta haetaan. Usean yhteen liittyvän sairauden osalta korvausta voidaan maksaa, jos osa sairauksista on todettu ennen Suomeen saapumista.

Huomattavina kustannuksina pidetään kunnalle palveluiden käytöstä aiheutuvia kustannuksia, jotka ovat arvioitavissa tai todennettavissa huomattaviksi. Kustannusten huomattavuutta voidaan arvioida lähtökohtana yli 7-vuotiaan laskennallisen korvauksen ylittävä taso vuodessa (2300 euroa). Jos tason arvioidaan ylittyvän yhtenä vuonna, katsotaan vamma tai sairaus huomattavaksi ja seuraavien vuosien kulut voidaan korvata huomattavaan kustannukseen sisältyvänä.

Erityiskustannuksia korvattaessa ei korvauksesta vähennetä samalla vuodelta maksetun/maksettavan laskennallisen korvauksen määrää.

Vamman tai sairauden perusteella syntyvistä pitkäaikaisista sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista voidaan korvata esimerkiksi:

- kehitysvammalaissa (519/1977) ja vammaispalvelulaissa (381/1987 liitteenä) tarkoitettujen palvelujen ja tukitoimien kustannukset, kuten henkilökohtainen apu, koti- ja kuljetuspalvelut, palveluasuminen, kuntoutustoimintaa, apuvälinepalvelut, asunnon muutostyöt sekä vammaisen työllistymistä tukeva toiminta ja vammaisten henkilöiden työtoiminta;
- psyykkisistä ja traumaperäisistä sairauksista johtuvat toimenpiteet, kuten psykiatrinen hoito, psykoterapia, laitos- ja perhehoito, kuntoutus;
- syövästä, sydänsairaudesta ja neurologisesta sairaudesta tai muusta vakavasta sairaudesta aiheutuvat pitkäaikaiset ja huomattavat kustannukset, kuten yliopistollisen sairaalan antama erikoissairaanhoito (osasto- ja avohoito), kotisairaanhoito ja kotipalvelut, kuntoutus;
- amputaatiosta johtuvat kustannukset liittyen proteesien uusimiseen ja huoltoon;
- tuki- ja liikuntaelinsairauksista johtuvat toimenpiteet ja muu hoito.

Sopimus laaditaan **lomakkeelle 5** ja sitä voidaan hakea **lomakkeella 5a**. Toteutuneisiin kustannuksiin haetaan korvauksia **lomakkeella 1**. Kustannukset korvataan **enintään kymmeneltä vuodelta**.

4.5 Erityisistä syistä muut kunnalle aiheutuneet kustannukset (49 §)

Erityisistä syistä muut kunnalle aiheutuneet kustannukset ovat yleensä ennalta arvaamattomia ja huomattavia ja voivat aiheutua kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentin piiriin kuuluvan henkilön sosiaali- tai terveydenhuollon tarpeista. Kustannusten on liityttävä korvausten piiriin kuuluvan henkilön tarpeisiin ja korvaamisesta on sovittava erikseen ELY- keskuksen kanssa. Sopimus kustannusten korvaamisesta voi olla eripituinen ja -sisältöinen korvattavan kustannuksen luonteesta ja kestosta riippuen.

Tavanomaiset sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteet sekä lastensuojelulain mukainen ehkäisevä lastensuojelutyö kuuluvat lähtökohtaisesti, jollei muuta ole säädetty, valtionosuusjärjestelmän ja laskennallisten korvausten kattamaan toimintaan eikä tätä toimintaa voida rahoittaa kotoutumislain 49 §:n perusteella. Lastensuojelun ehkäisevään työhön kuuluu lastensuojelulain 3 a §:n perusteella tuki ja erityinen tuki, jota annetaan esimerkiksi opetuksessa, nuorisotyössä, päivähoidossa, äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Kotoutumislain 49 §:n perusteella voidaan kuluja korvata esimerkiksi

- lastensuojelulain 36 §:n mukaisia muita kuin lyhytaikaisia lastensuojelun avohuollon tukitoimia (esim. perhetyö, tukihenkilö- tai tukiperhetoiminta, -kuntoutus ja perheleirit);
- lastensuojelun jälkihuollon kustannuksia, mikäli ne ovat huomattavia
- sijaishuollon kustannuksia, kuten sijoitettujen lasten luonapitokustannukset, lasten tapaamiskulut (matkat, yöpymiset), yhteydenpitokulut;
- ensi- ja turvakotisijoitukseen liittyviä kustannuksia;
- erityispäivähoidon kustannuksia peruspäivähoidon ylittävältä osin;
- kansainvälistä suojelua saavalle henkilölle Suomessa syntyneen vammaisen tai sairaan lapsen huomattavia hoitokustannuksia;
- lyhytaikaista, mutta kallista sairaalahoitoa (esim. leikkaus ja sen jälkihoito);
- kansainvälistä suojelua saaville varattavien asuntojen odotusajan välttämättömiä kustannuksia, esim. vuokria tai sähkölaskuja tai välttämättömiä asunnon kalustamiskuluja silloin, kun asunnon varaamista ennen henkilön/perheen Suomeen tuloa tai kuntaan muuttoa ei ole voitu välttää;
- vanhustenhuollon erityiset toimenpiteet.

Kotolain 49 §:ään perustuviin kustannuksiin haetaan korvauksia lomakkeella 1. Sopimus laaditaan lomakkeelle 5 ja sitä voidaan hakea lomakkeella 5a. Kustannukset korvataan **enintään kymmeneltä vuodelta**.

4.6 Korvaus paluumuuttoavustuksesta (47 §, 85 §)

Kunta voi maksaa kohtuulliset matka- ja muuttokustannukset kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetulle henkilölle, joka palaa vapaaehtoisesti koti- tai lähtömaahansa muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa.

Lisäksi kunta voi maksaa yhdelle henkilölle enintään kahden kuukauden ja perheelle enintään neljän kuukauden toimeentulotuen perusosan määrää vastaavan paluumuuttoavustuksen.

Edellytyksenä paluumuuton tukemiselle on, että henkilön on tarkoitus muuttaa maasta muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa. Osoituksena tästä voi olla esimerkiksi maistraatille ja kansaneläkelaitokselle tehty muuttoilmoitus, josta ulkomailla oleskelun vakinainen tarkoitus ilmenee.

Korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen myöntää hakemuksesta se kunta, jossa mainittu henkilö asuu. Kunnalle korvataan annetusta paluumuuttoavustuksesta aiheutuvat kustannukset **ilman määräaikaa**.

4.7 Erityiskustannuksista sopiminen

Kotoutumislain 49 §:n nojalla laadittavaan sopimukseen sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannuksista (**lomake 5**) on kirjattava päivämäärä, jolloin kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu henkilö on saanut ensimmäisen kotikunnan, oleskelulupastatus ja tieto siitä, ettei henkilö ole Suomen kansalainen. Lisäksi sopimuksessa on yksilöitävä toimenpiteet, joista kustannuksia aiheutuu sekä mahdollisuuksien mukaan arvioitava näiden kustannusten suuruus.

Kunnan tulee toimittaa sopimuksen tueksi sairauden hoitoon liittyvä lääkärin tai sosiaalihuollon ammattihenkilön antama todistus tai lausunto³ vammasta tai sairaudesta sekä näiden laadusta ja hoidosta. Todistukseen tai lausuntoon tulee em. seikkojen lisäksi kirjata arvio siitä, onko vamma tai sairaus syntynyt ennen korvausten piiriin kuuluvan henkilön Suomeen tuloa vai vasta maahantulon jälkeisenä aikana.

Sopimuksen tueksi ei edellytetä hoitosuunnitelmaa tai vastaavaa. Suunnitelmat tulee olla kuitenkin tarvittaessa saatavilla, jotta korvausten perusteet ovat varmistettavissa.

Kunta voi hakea sosiaali- ja terveydenhuollon erityisistä kustannuksista sopimusta myös erillisellä hakemuslomakkeella (**lomake 5a**).

³ terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettu laki 559/1994

OSA 2: Kotoutumislain (1386/2010) 50 - 52 §:ien mukaiset korvaukset

5 Yleiset edellytykset korvausten hakemiselle ja maksulle

Osassa 2 ohjeistettuja korvauksia maksetaan kotoutumislain 50 - 52 §:ssä mainituista henkilöistä ja toimenpiteistä.

Korvausten piiriin kuuluvalla henkilöllä tulee olla kotikuntamerkintä ao. kuntaan, joka hakee korvauksia ELY -keskukselta. Tilapäisellä oleskeluluvalla oleskelevan kohdalla kotikuntarekisterimerkinnän puuttuessa riittää voimassaoleva oleskelulupa ja selvitys henkilön asumisesta kunnassa todennettuna esimerkiksi vuokrasopimuksella.

Jos maistraatti ei kuitenkaan rekisteröi korvauksen soveltamisalaan kuuluvalla muulla kuin tilapäisellä luvalla Suomessa oleskelevalla henkilölle kotikuntaa, voidaan korvausta maksaa, jos korvausten piiriin kuuluvalla henkilöllä on voimassaoleva oleskelulupa ja hän on vastaanottanut kunnallisia palveluita. Kunnan tulee osoittaa palveluiden antaminen liittämällä korvaushakemukseen tieto palveluiden käytöstä, esim. toimeentulotuen myöntämisestä tai opetukseen tai varhaiskasvatukseen osallistumisesta (ks kohta 3.1).

Myös alkukartoituksen osalta voi kotikuntarekisterimerkinnän puuttuessa riittää pelkkä voimassaoleva oleskelulupa ja selvitys henkilön asumisesta kunnassa todennettuna esimerkiksi vuokrasopimuksella.

Korvaukset maksetaan lähtökohtaisesti yksittäiselle kunnalle. Sosiaali- ja terveydenhuollon korvaukset voidaan kuitenkin maksaa yksittäisen kunnan sijaan myös kuntayhtymälle, mikäli kunta on järjestänyt palveluidensa tuotannon kuntayhtymään ja mikäli sosiaali- ja terveydenhuollon erityisiä tarpeita omaavalla korvausten piiriin kuuluvalla henkilöllä on kotikuntamerkintä ao. kuntaan.

5.1 Korvaukset ja Suomen kansalaisuus

Kustannuksia ei korvata kunnalle, mikäli korvausten piiriin kuulunut henkilö on Suomen kansalainen. Mikäli henkilö ennen ELY -keskuksen kunnalle kohdistamassa korvauspäätöksessä määritettyä enimmäisaikaa saa Suomen kansalaisuuden,⁴ korvataan kustannukset kotoutumislain mukaisesti sen vuorokauden loppuun, jolloin henkilö ei ole Suomen kansalainen.

⁴ Lakia ei sovellettaisi henkilöön, joka on Suomen kansalainen, paitsi jos kyseessä on ihmiskaupan uhri (HE kotoutumisen edistämisestä)

6 Kotoutumislain 50 §:n mukainen korvaus alkukartoituksen järjestämisestä

6.1 Alkukartoituksen järjestäminen

Kotoutumislaisissa korostetaan yksilöllisten kotoutumistarpeiden kartoittamista kotoutumista tukevien ja edistävien toimenpiteiden käynnistämiseksi mahdollisimman pikaisesti. Alkukartoitus on lähtökohta yksilöllisten kotoutumispalveluiden tarjoamiselle. Kartoitus tulee toteuttaa siten, että sen perusteella maahanmuuttaja voidaan ohjata työmarkkinoille, tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muihin kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin ja palveluihin.

Kotoutumislain 9 §:ssä määritetyssä alkukartoituksessa selvitetään tarvittavassa laajuudessa maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut kotoutumiseen ja työllistymiseen vaikuttavat seikat, kuten elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet. Alkukartoituksessa arvioidaan maahanmuuttajan kielitaidon lähtötasoa sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksia siltä osin kun ne vaikuttavat tarpeeseen tukea hänen kotoutumistaan. Alkukartoitus voi tarvittaessa sisältää esimerkiksi osaamisen kartoitusta ja tunnistamista, kielitaidon arviointia ja testausta, urasuunnittelua, kotouttamisneuvontaa, palvelutarpeiden kartoitusta ja palveluohjausta sekä ohjausta kotoutumissuunnitelman laatimiseen tai muutoin kieli- ja muuhun koulutukseen. Erityistä huomiota alkukartoituksessa tulisi kiinnittää sairauden tai vamman vuoksi taikka muutoin erityistä tukea tarvitsevien maahanmuuttajien tarpeiden huolelliseen kartoittamiseen.

Alkukartoituksen sisällöstä ja toteutuksesta on säädetty tarkemmin valtioneuvoston asetuksella kotoutumisen edistämiseen liittyvästä alkukartoituksesta (VNA 570/2011). Asetuksen mukaan alkukartoitukseen sisältyy alkuhaastattelu ja tarvittaessa tarkentavia toimenpiteitä. Alkuhaastattelu tehdään kaikille alkukartoitukseen osallistuville ja siinä selvitetään seuraavat maahanmuuttajan yleiset kotoutumisvalmiudet: luku- ja kirjoitustaito, suomen ja ruotsin kielen taito, opiskelutaidot ja -valmiudet, aikaisempi koulutus ja työkokemus, erityistaitoihin liittyvä osaaminen sekä muut vahvuudet, omat työllistymis- ja koulutustoiveet sekä elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet.

Alkuhaastattelu ja tarkentavat toimenpiteet tehdään maahanmuuttajan äidinkielellä tai kielellä, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä tai hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi.

Kotoutumislain 10 §:ssä on määritetty TE -toimiston ja kunnan menettely ja vastuunjako alkukartoituksen järjestämisessä. Lainkohdan mukaan kunta käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea. Kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytävälle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan.

Jokaisen kunnan tulee ratkaista, miten alkukartoitus järjestetään maahanmuuttajille. Monissa pienissä kunnissa asuu vain vähän maahanmuuttajia, jolloin oman järjestelmän luominen saattaa olla turhan raskasta ja kallista, varsinkin jos alkukartoitusta näillä paikkakunnilla ei ole aikaisemmin tehty. Tämän vuoksi kuntia kannustetaan tekemään yhteistyötä alkukartoituksen järjestämisessä, jolloin sen järjestäminen olisi myös kustannustehokkaampaa. Alkukartoituksen järjestämisestä voidaan sopia kuntalain (365/1995) mukaisesti kuntien välisenä yhteistyönä.

6.2 Korvaus alkukartoituksen järjestämisestä

Valtion korvauksista annetun asetuksen (VNA 571/2011) mukaan ELY -keskus maksaa kunnalle korvauksen, jos kunta on järjestänyt kotoutumisen edistämiseen liittyvästä alkukartoituksesta annettavan valtioneuvoston asetuksen (VNA 570/2011) 1 §:n 2 momentin mukaisen alkuhaastattelun.

Kuten yllä on todettu, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 luvun lähtökohtana on, että alkukartoitus tehdään maahanmuuttajalle pääsääntöisesti vain yhden kerran. Kotoutumislain 10 §:ssä on määritetty TE -toimiston ja kunnan menettely ja vastuunjako alkukartoituksen järjestämisessä. Lainkohdan mukaan kunta käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea. Kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytävälle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan.

Kunnalle maksetaan laskennallinen korvaus alkukartoituksesta, jos kunta on tehnyt maahanmuuttajalle yllä mainitun alkukartoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (VNA 570/2011) 1 §:n mukaisen alkuhaastattelun ja jos maahanmuuttaja saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea. Korvaus alkukartoituksen järjestämisestä maksetaan, jos maahanmuuttaja ei kunnan alkuhaastattelua tehtäessä ollut aikeissa hakeutua työmarkkinoille ja TE- toimiston järjestämään alkukartoitukseen. Pelkkä merkintä TE-toimistoon rekisteröitymisestä ei kuitenkaan vielä osoita, että te-toimisto olisi myös tehnyt alkukartoituksen. Merkityksellistä korvauksen maksamisen kannalta on että alkukartoitus on tosiasiallisesti tehty kunnassa, ei TE-toimistossa ja että henkilö ei ollut kartoitusta tehtäessä tai välittömästi sen jälkeen aikeissa hakeutua TE- toimiston asiakkaaksi.

Alkukartoituksesta kunnalle maksettava **korvaus pitää sisällään myös tulkitsemis- ja kääntämiskustannukset**. Tällöin kunta ei voi hakea kotoutumislain 48 §:n mukaisia korvauksia ELY -keskukselta alkukartoituksen järjestämisestä aiheutuvista tulkitsemiskustannuksista. Jos alkukartoitus on poikkeuksellisesti järjestetty alaikäiselle ja se on ollut perusteltua kotoutumisen edistämiseksi, voidaan korvaus alkukartoituksesta maksaa. Kunta ei kuitenkaan voi hakea korvausta esimerkiksi 11-henkisen perheen jokaiselle perheenjäsenelle tehdystä alkukartoituksesta, vaan lähtökohtaisesti perheen täysi-ikäisistä perheenjäsenistä.

Laskennallinen valtion korvaus kunnalle alkukartoituksesta on 700 euroa / kartoitukseen osallistunut henkilö, ja se voidaan maksaa saman henkilön osalta vain kerran. ELY -keskusten, kuntien ja TE -toimistojen yhteistyön kautta voidaan selvittää, onko korvausta maksettu samasta henkilöstä aiemmin.

6.3 Korvauksen hakeminen

Korvaushakemuksesta tulee ilmetä henkilön perustiedot, henkilötunnus merkittynä ilman henkilötunnuksen loppuosaa, ensimmäisen ja/tai nykyisen oleskeluluvan voimassaoloaika ja status, tiedot kunkin alkukartoituksen käynnistämis- ja päättymisajankohdasta, alkukartoituksen toteuttamisesta ts. onko alkukartoituksessa tehty vähintään alkuhaastattelu. Alkuhaastattelun tai alkukartoituksen sisältöä ei tarvitse kuitenkaan liittää korvaushakemuksen tueksi.

Kunta hakee alkukartoituksen korvauksia **lomakkeella 1 ja lomakkeella 10** ("Alkukartoituksen korvausten erittely"). Korvausten maksaminen ei edellytä erillistä ELY -keskuksen ja kunnan keskinäistä sopimista.

7 Entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevista henkilöistä aiheutuvien kustannusten korvaaminen (51 §)

Korvausten piiriin kuuluu entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevan oleskeluluvan ulkomaalaislain 48 §:n perusteella saanut henkilö ja 49 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella oleskeluluvan saanut henkilö, joka on ollut Suomen kansalainen tai jonka vanhemmista ainakin toinen tai isovanhemmista yksi on tai on ollut syntyperäinen Suomen kansalainen sekä hänen Suomeen muuttanut perheenjäsenensä.

Kunnalle voidaan korvata paluumuuttajan kotoutumisen edistämisestä annetun lain 19 §:ssä tarkoitettu kotoutumistuesta tai toimeentulotuesta annetun lain mukaisesta toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset **enintään kuuden kuukauden ajalta.**

Näistä kustannuksista kunta hakee korvauksia **lomakkeella 6** ”Hakemus korvaamisesta kunnalle (paluumuuttajat, kotoL 51 §)” ja **lomakkeella 7** ”Henkilöluettelo, paluumuuttajat, kotoL 51 §, 6 kk)”.

Esim. ulkomaalaislain 48 §:ssä ja 49 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen entisen Neuvostoliiton alueelta tulleiden henkilöiden tarvitsemia **kielipalveluja ei korvata erikseen valtion varoista**. Jos kunta kuitenkin arvioi, että kielipalvelut ovat henkilön omatoimisen suoriutumisen ja kotoutumisen kannalta toimeentulotukilaissa tarkoitettulla tavalla välttämättömiä, nämä kustannukset ovat valtion korvattavia. Kysymykseen voivat tulla esimerkiksi välttämättömät tulkki- ja käännöspalvelut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen käytössä, kotoutumissuunnitelmien laatimisessa ja muissa kotoutumistoimenpiteissä.

Valtio korvaa toimeentulotuella maksettujen kielipalvelujen kustannukset kunnalle **enintään kuuden kuukauden ajalta** paluumuuttajan ensimmäisen kotikunnan väestötietojärjestelmään merkitsemisestä. Korvaukset on haettava kunkin asiakkaan osalta erikseen eriteltyinä. Tulkikeskusten maksuttomia palveluja ei voida antaa paluumuuttajille, vaan tulkikeskuksen on laskutettava palvelut kunnalta ja kunnan on haettava korvaukset jälkikäteen.

Jos kunta järjestää henkilön toimeentulon sen vuoksi, että hän ei maahanmuuttoon liittyvän asemansa takia voi saada eläkettä tai muuta sosiaaliturvaetuutta, voidaan kunnalle korvata siitä aiheutuvat kustannukset **enintään viiden vuoden ajalta** ensimmäisen kotikunnan väestötietojärjestelmään merkitsemisestä. Näistä kustannuksista kunta hakee korvauksia **lomakkeella 6** ja **lomakkeella 8** ”Henkilöluettelo, paluumuuttajat (5 v)”.

Kunnalle voidaan lisäksi korvata henkilön sairauden tai vamman edellyttämän pitkäaikaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä kunnalle aiheutuvat huomattavat kustannukset **enintään viiden vuoden ajalta**. Kustannusten korvaamisesta sovitaan erikseen ELY -keskuksen ja kunnan kesken. Sopimus tehdään **lomakkeelle 9** ”Sopimus erityiskustannusten korvaamisesta, paluumuuttajat, kotoL 51 §” ja sitä voidaan hakea **lomakkeella 9a**. Kustannusten korvauksia kunta hakee **lomakkeella 6**. Hakemukseen liitetään soveltuvin osin samat tiedot kuin pakolaisten osalta.

8 Sodissa vapaaehtoisina palvelleista henkilöistä aiheutuvien kustannusten korvaaminen (52 §)

ELY -keskus ja kunta voivat sopia Suomen sodissa vuosina 1939 - 1945 vapaaehtoisina palvelleiden entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevien henkilöiden ja heidän aviopuolisoidensa terveydentilan tulotarkastuksesta, asumisesta, toimeentulon turvaamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

Kustannukset korvataan koko siltä ajalta, jonka edellä mainitut henkilöt asuvat Suomessa.

Sopimus kustannusten korvaamisesta tehdään **lomakkeelle 5** ”Sopimus erityiskustannusten korvaamisesta” ja sitä voidaan hakea **lomakkeella 5a**. Kustannusten korvauksia kunta hakee **lomakkeella 1**.

OSA 3. Ihmiskaupan uhrit: Laskennallinen korvaus (45 §) sekä ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuvien kustannusten korvaaminen (53 §)

9 Ihmiskaupan uhrin määritelmä ja kuuluminen korvausten piiriin

Ihmiskaupan uhrin määritelmä sisältyy kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain (746/2011) 3 §:ään, jonka mukaan ihmiskaupan uhrilla tarkoitetaan henkilöä, jolle on myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 52 a §:n perusteella tai annettu lain 52 b §:ssä tarkoitettu harkinta-aika, mutta myös henkilöä, jonka voidaan olosuhteiden perusteella arvioida olevan ihmiskaupan uhri tai erityisen avun tarpeessa ihmiskaupparikosta tutkittaessa. Henkilön voidaan katsoa olevan erityisen avun tarpeessa esimerkiksi silloin, kun hänellä on todistajan asema tai muuten keskeinen osa ihmiskaupparikoksen tutkinnassa, mutta ei esimerkiksi heikon asemansa ja hyväksikäyttökokemuksien vuoksi ole ilman tukea edellytyksiä yhteistyöhön ja selkeään päätökseen rikollisten vaikutuspiiristä poissa pysyttelemiseen.

Korvausten piiriin kuuluva ihmiskaupan uhri voi siten olla myös Suomen kansalainen tai kunnassa asuva, edellä mainitusti olosuhteiden perusteella ihmiskaupan uhriksi arvioitu tai erityisen avun tarpeessa oleva henkilö.

Jos ihmiskaupan uhri on aiemmin oleskellut Suomessa muulla perusteella, ei aiempi oleskelu vaikuta korvausajan alkamiseen ja pituuteen. Korvausta aletaan maksaa siitä alkaen, kun henkilö on kohdissa 9.1 ja 9.2 esitetyn mukaisesti katsottu ihmiskaupan uhriksi, vaikka henkilölle olisi aiemmin rekisteröity kotikunta jollain muulla perusteella.

9.1 Laskennallinen korvaus ihmiskaupan uhriin kuntaan osoittamisesta (KotoL 45 ja 2 §:n 2 ja 3 mom)

Kunnalle maksetaan valtion varoista **laskennallista korvausta** ulkomaalaislain 52 a §:n 2 momentin tai 54 §:n 5 momentin perusteella **jatkuvan** oleskeluluvan saaneen ihmiskaupan uhrin kuntaan osoittamisesta, ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä.

Ihmiskaupan uhrin **laskennallisen korvauksen** alkamiseen sovelletaan kotoutumislain 44 §:n yleistä korvauksen alkamisaikaa koskevaa säännöstä, jonka mukaan korvausta maksetaan kolmen vuoden ajan kuntaan rekisteröinnistä silloin kun rekisteröinti on tapahtunut ulkomaalaislain 52 a §:n mukaisen oleskeluluvan perusteella tai kuntarekisterimerkinnän puuttuessa oleskeluluvan myöntämisestä alkaen.

9.2 Ihmiskaupan uhrille annettujen palveluiden ja tukitoimista aiheutuvien kustannusten korvaaminen (KotoL 53 §)

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 53 §:n mukaan kunnalle korvataan kustannukset, jotka aiheutuvat ihmiskaupan uhrille tämän asemasta johtuvien erityistarpeiden vuoksi järjestettävästä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palvelusta, tulkitsemisesta, henkilön turvallisuuden takaamisesta sekä muusta uhriasemaan liittyvän erityistarpeen vuoksi järjestettävästä toimenpiteestä ja palvelusta.

Ihmiskaupan uhrin erityistarpeet voivat johtua uhrin henkisestä ja fyysisestä kunnosta tai ihmiskauppailmiön monitahoisuudesta. Korvattavien kustannusten tulee aiheutua ihmiskaupan uhriksi joutumisesta. Kysymykseen saattavat tulla esimerkiksi kidutettuihin ja hyväksikäytettyihin erikoistunut psykologinen tai psykoterapeuttinen tuki ja tämän yhteydessä tarvittava tulkkaus, asumiseen ja sen turvallisuuteen liittyvät erityisjärjestelyt, muuttaminen pois työnantajan järjestämästä asunnosta tai kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden uhkaan liittyvät, yhteistyössä poliisin kanssa toteutetut hälytysjärjestelmät, vartiointi ja piilomajoitus mahdollisesti toisella paikkakunnalla. Myös muun muassa nimen ja henkilötunnuksen vaihtaminen sekä ulkonäön kohtuullinen muuttaminen uhrin tunnistamisen estämiseksi saattavat olla tarpeen. Toimenpiteet voidaan lopettaa, kun olosuhteita niiden ylläpitämiseksi ei enää ole olemassa (esimerkiksi rikollisjärjestön uhka katsotaan yhteistyössä poliisin kanssa päättyneeksi).

Korvausta maksetaan siitä alkaen, kun henkilölle, jonka kunnassa asumisen perusteella korvaus maksetaan, on rekisteröity kotikunta ulkomaalaislain 52 a §:n tai 52 b §:n perusteella tai kuntarekisterimerkinnän puuttuessa hänelle on myönnetty oleskelulupa tai harkinta-aika edellä mainittujen lainkohtien mukaisesti.

Jos kyseessä on muu kuin ulkomaalaislain 52 a §:n tai 52 b §:n perusteella ihmiskaupan uhriksi katsottu henkilö eli henkilö, jonka voidaan olosuhteiden perusteella arvioida olevan ihmiskaupan uhri tai erityisen avun tarpeessa ihmiskaupparikosta tutkittaessa, korvausta voidaan maksaa siitä alkaen kun Joutsenon vastaanottokeskuksen johtaja on tehnyt päätöksen henkilön ottamisesta auttamisjärjestelmän piiriin (vastaanottolain 36 §:n mukainen päätös auttamista koskevien säännösten soveltamisen aloittamisesta). Korvausaika alkaa tällöin Joutsenon vastaanottokeskuksen päätöksestä. Näiden henkilöiden osalta ei kunnalle makseta laskennallista korvausta.

9.3 Korvauksen hakeminen ja myöntäminen

Korvausta ihmiskaupan uhrille tämän asemasta johtuvien erityistarpeiden vuoksi järjestettyjen toimenpiteiden ja palvelujen kustannuksista haetaan ELY -keskukselta. ELY -keskuksen on pyydettävä ihmiskaupan uhrien auttamisesta huolehtivan vastaanottokeskuksen johtajan lausunto siitä, ovatko korvattaviksi haetut kustannukset aiheutuneet ihmiskaupan uhrin asemasta johtuvien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä. Ihmiskaupan uhrien, perheiden ja ryhmien osalta toimivaltainen vastaanottokeskus on Joutsenon vastaanottokeskus.

Kustannusten korvaamisen edellytyksenä on kotoutumislain 44 §:n 5 momentin mukaisesti, että kunta on laatinut laissa tarkoitetun kunnan kotouttamisohjelman ja tehnyt laissa tarkoitetun sopimuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. Korvauksia on kotoutumislain 54 §:n mukaan haettava ELY -keskukselle osoitetulla hakemuksella viimeistään kahden vuoden kuluttua sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana tapahtuneesta toiminnasta korvausta haetaan.

Ihmiskaupan uhrille annettuja palveluiden ja tukitoimien korvauksia koskeva sopimus laaditaan **lomakkeelle 5** ja sitä voidaan hakea **lomakkeella 5a**. Korvauksia haetaan **lomakkeella 1**.

9.4 Muut korvaukset

Kunnalle voidaan maksaa valtion varoista myös kotoutumislain 50 §:n mukainen laskennallinen korvaus alkukartoituksesta oleskeluluvan saaneen ihmiskaupan uhrin kotoutumistoimien käynnistämiseksi.

Kotoutumislain 46 §:n mukaan kunnalle korvataan jatkuvan oleskeluluvan saaneelle ihmiskaupan uhrille maksetusta, lain 19 §:n mukaisesta kotoutumistuesta ja toimeentulotuesta annetun lain mukaisesta **toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset** enintään kolmen vuoden ajalta.

Kunta voi myös tukea ihmiskaupan uhrin **paluumuuttoa** ja saada tästä korvausta. Kotoutumislain 85 §:n mukaan kunta voi korvata kohtuulliset matka- ja muuttokustannukset muun muassa jatkuvan oleskeluluvan saaneelle ihmiskaupan uhrille, joka palaa vapaaehtoisesti koti- tai lähtömaahansa muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa. Säännöksiä sovelletaan myös perheenjäsenen tai muuhun omaiseen, jos tällä on ollut perheside edellä tarkoitettuun henkilöön ennen tämän Suomeen tuloa. Lisäksi kunta voi maksaa yhdelle henkilölle enintään kahden kuukauden ja perheelle enintään neljän kuukauden toimeentulotuen perusosan määrää vastaavan paluumuuttoavustuksen. Paluumuuton tukemisesta aiheutuneiden kustannuksien korvauksesta säädetään kotoutumislain 47 §:ssä.

OSA 4: Korvausten hallinnointi

10 Korvauksista sopiminen, hakeminen ja maksaminen

Korvaukset maksetaan lähtökohtaisesti yksittäiselle kunnalle. Korvausten hakijana voi kuitenkin olla myös olla kuntayhtymä. Sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannusten korvaukset voidaan kuitenkin maksaa yksittäisen kunnan sijaan myös kuntayhtymälle, mikäli kunta on järjestänyt palveluidensa tuotannon kuntayhtymään ja mikäli kunta ja ELY -keskus ovat kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamista ja kotoutumisen edistämistä koskevassa sopimuksessa näin todenneet. Mikäli korvaukset maksetaan yksittäisen kunnan sijaan kuntayhtymälle, tulee kunnan liittää hakemukseensa kuntayhtymän perussopimus tai muu vastaava asiakirja, josta ilmenee, mitä tehtäviä kuntayhtymä kuntien puolesta hoitaa.

Korvausten piiriin kuuluvalla henkilöllä tulee myös olla kotikuntamerkintä kuntaan, joka hakee korvauksia ELY -keskukselta. Erityistapauksissa korvausta voidaan kuitenkin maksaa henkilöstä, joka ei oleskeluluvan saatuaan voi saada kotikuntalain mukaista kotikuntaa tai joka on otettu ihmiskaupan uhrin auttamisjärjestelmään (ks. kohdat 3.1 ja 9.2).

Sopimuksen laatimista ja korvausten hakemista koskevat **lomakkeet** ovat:

- Hakemus kustannusten korvaamisesta kunnalle (lomake 1)
- Laskennallisten korvausten erittely (lomake 2)
- Henkilöluettelo, laskennalliset korvaukset (lomake 3)
- Henkilöluettelo, laskennalliset korvaukset alle 7 -vuotiaat (lomake 3a)
- Henkilöluettelo, laskennalliset korvaukset yli 7 -vuotiaat (lomake 3b)
- Henkilöluettelo, toimeentulotuki-, kotoutumistuki- tai paluumuuttoavustus (lomake 4)
- Sopimus erityiskustannusten korvaamisesta (lomake 5)
- Hakemus erityiskustannuskorvauksista sopimiseksi (lomake 5a)
- Hakemus kustannusten korvaamisesta kunnalle (paluumuuttajat, kotoL 51 §) (lomake 6)
- Henkilöluettelo, paluumuuttajat, kotoL 51 § (6 kk) (lomake 7)
- Henkilöluettelo, paluumuuttajat, kotoL 51 § (5 v) (lomake 8)
- Sopimus erityiskustannusten korvaamisesta (paluumuuttajat KotoL 51 §) (lomake 9)
- Hakemus erityiskustannuskorvauksista sopimiseksi (paluumuuttajat, KotoL 51 §) (lomake 9a)
- Alkukartoituskorvausten erittely (lomake 10)

Tarvittavat henkilöluettelon mukaiset listat voidaan toimittaa myös kunnan käyttämistä tietojärjestelmistä. Henkilötietona kerätään

kohderyhmään kuuluvan henkilön nimi ja syntymäaika sekä ensimmäinen väestötietojärjestelmään merkitsemispäivämäärä.

10.1 Korvausten hakeminen ja maksaminen

ELY -keskus maksaa korvaukset kunnalle kunnan esittämän korvaushakemuksen (lomake 1) sekä sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannusten osalta ELYn ja kunnan allekirjoittaman erityiskustannussopimuksen (lomake 5) perusteella. Lomakkeessa 1 esitettävät tiedot on yksilöitävä erittelemällä haettavat kustannukset ja mahdollisuuksien mukaan liittämällä niihin tositteet.

Edellytyksenä korvausten maksulle on kunnanvaltuuston hyväksymä kotouttamisohjelma sekä ELY -keskuksen ja kunnan välinen sopimus kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä.

Kustannukset korvataan kunnalle arvonlisäveroineen, mikäli kunta sitä hakemuksessaan ELY-keskukselta hakee. Kunnan ei siis tarvitse vähentää kuluistaan palvelun arvonlisäverollisesta osuudesta valtiolta saatavaa laskennallista palautusta. Kunnan on hakemuksessa annettava selvitys palvelun arvonlisäverollisuudesta.

Korvaus maksetaan takautuvasti siltä ajalta kuin oikeus korvausten hakemiseen on voimassa eli viimeistään kahden vuoden kuluttua sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana tapahtuneesta toiminnasta korvausta haetaan (KotoL 54 §). Ne kunnat, joille arvonlisäveroa ei ole korvattu, voivat hakea sitä takautuvasti siltä ajalta kun edellä mainittu oikeus korvauksen hakemiseen on voimassa.

ELY -keskuksen tulee kehottaa kuntaa hakemaan laskennallisten korvausten ja todellisten kustannusten perusteella maksettavia korvauksia säännöllisesti esim. neljännesvuosittain, jotta menot kohdistuisivat talousarviovuosille tasaisemmin. Korvauksia tulee hakea viimeistään kahden vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, minä toiminta on tapahtunut. Em. korvausaikaan liittyvä edellytys toteutuu, mikäli kunta on hakenut ELY -keskukselta korvauksia lomakkeella 1 em. aikarajan puitteissa.

Korvausta ei makseta, jos korvausta haetaan edellä todetun määräajan jälkeen. Jos hakemuksen tueksi on vaikeaa saada riittävää näyttöä tässä ajassa, hakemus voidaan silti jättää määräajassa ja täydentää sitä myöhemmin. Siten selvitysten hankkimisen hitauteen vetoaminen ei ole pätevä syy hakemuksen viivästymiseen.

Esimerkki 1: Kunta hakee 30.1.2012 laskennallisia korvauksia vuoden 2011 osalta ELY -keskukselta lomakkeella 1 yhteensä 20 henkilön kiintiöpakolaisryhmästä. Henkilöt ovat kirjautuneet

kunnan väestötietojärjestelmään 1.5.2011. ELY -keskus maksaa kunnalle laskennalliset korvaukset kahdeksalta kuukaudelta.

Esimerkki 2: Kunta hakee 30.10.2011 erityiskustannusten korvauksia ELY -keskukselta lomakkeella 1. Kustannukset sosiaali- ja terveydenhuollolle ovat syntyneet ensimmäisen kerran 1.2.2011. Korvausten piirissä oleva henkilö on saanut kotikuntamerkinnän 29.10.2010. ELY -keskus ja kunta allekirjoittavat sopimuksen 5.4.2012. Sopimuksen voimassaoloajaksi asetetaan 5.4.2012 - 28.10.2020. Sopimukseen kirjataan, että ELY -keskus korvaa kustannukset takautuvasti 1.2.2011 alkaen.

Esimerkki 3: Kunta hakee 30.10.2011 erityiskustannusten korvauksia ELY -keskukselta lomakkeella 1. Kustannukset sosiaali- ja terveydenhuollolle ovat syntyneet ensimmäisen kerran 6.11.2008. Korvausten piirissä oleva henkilö on saanut kotikuntamerkinnän 2.6.2008. Vuonna 2008 syntyneitä kustannuksia ei kuitenkaan voida enää korvata. ELY -keskus ja kunta allekirjoittavat sopimuksen 5.2.2012. Sopimuksen voimassaoloajaksi asetetaan 5.2.2012 - 1.6.2018. Sopimukseen kirjataan, että ELY -keskus korvaa kustannukset takautuvasti 1.1.2009 alkaen.

10.2 Salassa pidettävä aineisto

Korvaushakemuksissa voi olla mukana arkaluontoisia tietoja sisältäviä asiakirjoja. Salassa pidettävää aineistoa sisältävät asiakirjat on diaarioitava salassa pidettävien asiakirjojen diaariin ja säilytettävä ja arkistoitava lukittuun tilaan arkistolaissa säädetyllä tavalla. Rondoön siirretään vain korvaushakemuksen kansilehti. Asiakirjojen ja arkaluontoisten tietojen salassa pidosta säädetään henkilötietolaissa (523/1999), laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) sekä arkistolaissa (831/1994).

10.3 Valvonta ja tarkastukset

ELY-keskus valvoo haettavien kustannusten liittymistä korvattaviin kustannusperusteisiin. Erityistä huomiota kiinnitetään haettavien kustannusten liittymistä kohdassa 3.7 tarkoitettuun sopimukseen erityiskustannusten korvaamisesta. ELY -keskuksella tulee olla myös mahdollisuus tarkastaa kustannukset paikan päällä tai esim. pistokokein.

Korvaushakemuksissa esitettyjen tietojen tarkastaminen tulee olla riittävällä tarkkuudella dokumentoitu. Hakemuksia myöhemmin tarkasteltaessa tulee mm. tarkastusmerkintöjen ja päivämääräkuittausten perusteella voida todeta, mitä tietoja ELY -keskuksessa on tarkastettu.

10.4 Korvausten palautusvelvollisuus ja muutoksenhaku

ELY – keskus voi määrätä kunnan/kuntayhtymän palauttamaan valtion maksaman korvauksen tai osan siitä, mikäli esim. korvauksia on maksettu liikaa tai sitä on suoritettu virheellisesti. Edellytyksistä korvausten palauttamiseksi säädetään kotoutumislain 55 §:ssä.

Kotoutumislain 82 §:n mukaan kunta voi hakea ELY -keskuksen tekemään korvauspäätökseen muutosta valittamalla siitä hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetyn perusteella, työ- ja elinkeinotoimiston tekemään päätökseen julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa (1295/2002) säädetyn perusteella, kotoutumistukipäätökseen työttömyysturvalain (1290/2002) 12 luvun perusteella sekä toimeentulotukipäätökseen sosiaalihuoltolain (710/1982) 7 luvun perusteella.

11 Ohjeen voimaantulo

Ohje on voimassa toistaiseksi 29.10.2013 alkaen.

Osastopäällikkö,
ylijohtaja

Tuija Oivo

Maahanmuuttojohtaja

Kristina Stenman

LIITTEET

Liite 1: Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010)
Liite 2: Valtioneuvoston asetus kotoutumisen edistämiseen liittyvien kunnan kustannusten korvaamisesta valtion varoin (1393/2011)
Liite 3: Valtioneuvoston asetus kotoutumisen edistämiseen liittyvästä alkukartoituksesta (570/2011)

JAKELU

ELY -keskukset
Maahanmuuttoyhdyshenkilöverkosto, ELY –keskukset

TIEDOKSI

Kansliapäällikkö Virtanen, TEM
Henkilöstö- ja hallintoyksikkö, TEM
SM
STM
Valtion talouden tarkastusvirasto
Suomen Kuntaliitto

12 LIITTEET

Liite 1

Laki kotoutumisen edistämisestä (30.12.2010/1386)

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan henkilöön, jolla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa. Lakia sovelletaan myös henkilöön, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti.

Tämän lain 5 luvun säännöksiä kuntaan osoittamisesta ja 6 luvun 45–49 §:n säännöksiä kustannusten korvaamisesta sovelletaan henkilöön:

- 1) joka saa ulkomaalaislaissa tarkoitettua kansainvälistä suojelua;
- 2) jolle on hänen haettuaan kansainvälistä suojelua myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 51, 52 tai 89 §:n perusteella;
- 3) joka on otettu Suomeen erityisellä humanitaarisella perusteella tai kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi ulkomaalaislain 93 §:n perusteella; ja
- 4) jolle on myönnetty jatkuva oleskelulupa ulkomaalaislain 52 a §:n 2 momentin tai 54 §:n 5 momentin perusteella.

Tämän lain 5 luvun ja 6 luvun 45–49 §:n säännöksiä sovelletaan lisäksi 2 momentissa tarkoitettun henkilön perheenjäseneen tai muuhun omaiseen, jos tällä on ollut perheside 2 momentissa tarkoitettuun henkilöön ennen tämän Suomeen tuloa.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *kotoutumisella* maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen;
- 2) *kotouttamisella* kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla;
- 3) *maahanmuuttajalla* Suomeen muuttanutta henkilöä, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity taikka jolle on myönnetty oleskelukortti;
- 4) *sosiaalisella vahvistamisella* maahanmuuttajalle suunnattuja toimenpiteitä hänen elämäntaitojensa parantamiseksi ja syrjäytymisensä ehkäisemiseksi;
- 5) *monialaisella yhteistyöllä* eri toimialojen viranomaisten ja muiden tahojen yhteistyötä;
- 6) *erityisiä toimenpiteitä tarvitsevalla* maahanmuuttajaa, joka tarvitsee tehostettuja kotouttamistoimenpiteitä erityisesti sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi alentuneen toimintakyvyn, iän, perhetilanteen, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella.

4 §

Lain soveltaminen lapseen

Sovellettaessa tätä lakia alle 18-vuotiaaseen, on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen etuun ja hänen kehitykseensä. Lapsen etua arvioitaessa on otettava huomioon, mitä siitä lastensuojelulain (417/2007) 4 §:ssä säädetään.

Tässä laissa säädettyjä toimenpiteitä ja palveluja toteutettaessa on selvitettävä lapsen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla. Kaksitoista vuotta täyttäneelle lapselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaisesti häntä itseään koskevassa asiassa. Lapsen mielipiteen selvittämisen ja kuulemisen tulee tapahtua hänen ymmärtämällään kielellä.

Lapsen mielipide voidaan jättää selvittämättä vain, jos selvittäminen vaarantaisi lapsen terveyttä tai kehitystä tai jos se on muutoin ilmeisen tarpeetonta.

5 §

Tulkitseminen ja kääntäminen

Viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi tässä laissa tarkoitetussa asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Viranomainen huolehtii mahdollisuuksien mukaan tulkitsemisesta ja kääntämisestä myös muussa maahanmuuttajan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa.

Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän.

Viranomaisen velvollisuus huolehtia tulkitsemisesta ja kääntämisestä ei koske aineistoa, joka ei vaikuta asian käsittelyyn.

2 luku

Maahanmuuttajan kotoutumista edistävät toimenpiteet

6 §

Kotoutumista edistävien toimenpiteiden järjestäminen

Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja ja työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä.

7 §

Perustieto suomalaisesta yhteiskunnasta

Maahanmuuttajalle annetaan tietoa hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa työelämässä ja yhteiskunnassa. Lisäksi maahanmuuttajalle annetaan tietoa palvelujärjestelmästä ja tämän luvun mukaisista kotoutumista edistävistä toimenpiteistä.

Perustietoaineisto annetaan kaikille Suomeen muuttaville oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon, oleskeluoikeuden rekisteröinnin, oleskelukortin myöntämisen tai kotikunta- ja väestötietojen rekisteröinnin yhteydessä.

Kukin tätä lakia soveltava viranomainen vastaa osaltaan perustietoaineiston sisällön tuottamisesta ja ajan tasalla pitämisestä. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa perustietoaineiston yhteensovittamisesta, kääntämisestä ja jakelusta. (9.12.2011/1251)

8 §

Ohjaus ja neuvonta

Kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston sekä muiden viranomaisten on annettava maahanmuuttajalle asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävistä toimenpiteistä ja palveluista sekä työelämästä.

9 §

Alkukartoitus

Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Alkukartoituksessa selvitetään tätä tarkoitusta varten tarvittavassa laajuudessa maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat.

Alkukartoituksesta ja sen järjestämisestä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Alkukartoituksen järjestäminen

Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on julkisesta työvoimaja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitettu työtön työnhakija. Kunta käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista toimeentulotukea. Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan. Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä. (28.12.2012/919)

Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta, joka on järjestänyt alkukartoituksen, ohjaa maahanmuuttajan tarvittaessa saamaan muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän palveluita. Ohjaamisessa on tehtävä yhteistyötä palvelujen järjestäjän kanssa.

Alkukartoituksen perusteella työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta arvioi, tarvitseeko maahanmuuttaja 11 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman. Kotoutumissuunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota siihen, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumiskoulutusta, omaehtoista opiskelua tai muita tässä luvussa tarkoitettuja toimenpiteitä kotoutumisensa tueksi.

11 §

Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai

ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan.

Suomen tai ruotsin kielen opiskelun lisäksi kotoutumissuunnitelmassa voidaan sopia maahanmuuttajan oman äidinkielen opetuksesta, yhteiskuntaan perehdyttävästä opetuksesta, luku- ja kirjoitustaidon sekä perusopetusta täydentävästä opetuksesta, kotoutumiskoulutuksesta ja muista kotoutumista yksilöllisesti edistävistä toimenpiteistä.

12 §

Oikeus kotoutumissuunnitelmaan ja kotoutumissuunnitelman kesto

Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, jos hän on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettu työtön työnhakija tai jos hän saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös muulle maahanmuuttajalle, jos hänen arvioidaan alkukartoituksen perusteella tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi. (28.12.2012/919)

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä taikka oleskeluoikeuden rekisteröimisestä. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi.

Maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelman kesto määräytyy yksilöllisesti hänen omien tavoitteidensa, työ- ja koulutushistoriansa sekä hänelle suunniteltujen ja tarjottujen toimenpiteiden perusteella. Kotoutumissuunnitelmaan oikeuttava enimmäisaika on kuitenkin kolme vuotta ensimmäisen kotoutumissuunnitelman allekirjoittamisesta.

Edellä 3 momentissa tarkoitettua aikaa voidaan pidentää enintään kahdella vuodella, jos se on perusteltua sen vuoksi, että maahanmuuttaja tarvitsee kotoutuakseen erityisiä toimenpiteitä. Jos kotoutumissuunnitelmaa ei ole tilapäisesti voitu toteuttaa vamman, sairauden, äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan vuoksi tai muusta näihin verrattavasta syystä, kotoutumissuunnitelmaan oikeuttavaa enimmäisaikaa voidaan pidentää vastaavasti.

13 §

Kotoutumissuunnitelman laatiminen

Kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto laativat kotoutumissuunnitelman yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Perustellusta syystä kunta ja maahanmuuttaja tai työ- ja elinkeinotoimisto ja maahanmuuttaja voivat kuitenkin laatia kotoutumissuunnitelman keskenään.

Kunta tai työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen perusteella kotoutumissuunnitelman laatimisen viimeistään kahden viikon kuluttua siitä, kun maahanmuuttajalle on tehty alkukartoitus.

Kotoutumissuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon maahanmuuttajan omat kotoutumista edistävät tavoitteet. Kotoutumissuunnitelma ja maahanmuuttajalle laaditut muut asiaan liittyvät suunnitelmat on sovittava yhteen. Kotoutumissuunnitelman mukaiset toimenpiteet toteutetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä.

Kotoutumissuunnitelmaan, jonka laatimiseen työ- ja elinkeinotoimisto osallistuu, sovelletaan lisäksi, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 7 §:ssä säädetään. (28.12.2012/919)

14 §

Kotoutumissuunnitelman laativan viranomaisen tehtävät

Työ- ja elinkeinotoimisto sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa koulutuksesta, työhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävistä toimenpiteistä ja palveluista.

Kunta sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa kotoutumista ja työllistymistä edistävistä kunnan palveluista tai muista toimenpiteistä, jos maahanmuuttaja ei terveydentilansa, ikänsä, perhesyiden taikka näihin rinnastettavien syiden vuoksi voi osallistua kotoutumista tukeviin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin.

Maahanmuuttaja ohjataan hakeutumaan yksilöllistä tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään toimenpiteeseen kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta.

15 §

Alaikäisen kotoutumissuunnitelma

Kunta laatii alaikäisen maahanmuuttajan kanssa kotoutumissuunnitelman, jos siihen on alaikäisen yksilöllisistä olosuhteista johtuva tarve. Alaikäiselle ilman huoltajaa saapuneelle ja oleskeluluvan saaneelle laaditaan aina kotoutumissuunnitelma.

Suunnitelman tarvetta arvioitaessa ja sitä laadittaessa on selvitettävä alaikäisen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon siten kuin 4 §:ssä säädetään. Suunnitelma sovitetaan yhteen perheen kotoutumissuunnitelman ja alaikäiselle laadittavien muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa.

Kotoutumissuunnitelma laaditaan yhdessä lapsen tai nuoren ja hänen huoltajansa tai edustajansa kanssa. Huoltaja tai edustaja käyttää alaikäisen puhevaltaa siten kuin hallintolaissa tarkemmin säädetään.

16 §

Perheen kotoutumissuunnitelma

Kunta laatii perheen kotoutumissuunnitelman, jos perheen kokonaistilanne sitä edellyttää.

Suunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään erityistä huomiota lapsen tai nuoren kehitystä tukevan ja ohjaavan vanhemmuuden edellytyksiin ja vanhempien tuen ja koulutuksen tarpeisiin.

Perheen kotoutumissuunnitelma laaditaan monialaisena yhteistyönä ja sovitetaan yhteen yksilöllisten kotoutumissuunnitelmien ja perheenjäsenille laadittujen muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa.

17 §

Kotoutumissuunnitelmasta ja sen laatimisesta aiheutuvat velvollisuudet

Kunnan tai työ- ja elinkeinotoimiston, joka laatii maahanmuuttajan kanssa kotoutumissuunnitelman, on selvitettävä maahanmuuttajalle suunnitelmasta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä aiheutuvat oikeudet ja velvollisuudet kirjallisesti ja maahanmuuttajan pyynnöstä suullisesti siten, että hän ne ymmärtää.

Kotoutumissuunnitelman laatineen kunnan tai työ- ja elinkeinotoimiston on aktiivisesti tarjottava maahanmuuttajalle tämän kotoutumissuunnitelmaan sisältyviä toimenpiteitä ja palveluja käytettäväksi osoitettujen määrärahojen rajoissa.

Maahanmuuttajan on noudatettava suunnitelmaansa sekä hakeuduttava ja osallistuttava säännöllisesti kotoutumissuunnitelmaan sisältyvään suomen tai ruotsin kielen opetukseen ja muihin suunnitelmassa sovittuihin toimenpiteisiin ja palveluihin.

Jos maahanmuuttaja kieltäytyy ilman pätevää syytä kotoutumissuunnitelman laatimisesta, sen tarkistamisesta tai osallistumasta kotoutumissuunnitelmassa yksilöidysti sovittuun toimenpiteeseen, hänen oikeuttaan kotoutumistukena maksettavaan etuuteen voidaan rajoittaa siten kuin työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään tai alentaa siten kuin toimeentulotuesta annetussa laissa säädetään.

18 §

Kotoutumissuunnitelman seuranta ja tarkistaminen

Kunnan ja työ- ja elinkeinotoimiston on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista.

Kunnan on tarkistettava kotoutumissuunnitelma maahanmuuttajan palvelutarpeen mukaisesti tai vähintään kerran vuodessa. Työ- ja elinkeinotoimiston on tarkistettava kotoutumissuunnitelma julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla. Suunnitelma voidaan tarkistaa myös osapuolten sitä erikseen pyytäessä. (28.12.2012/919)

19 §

Kotoutumistuki

Kotoutumistuki on maahanmuuttajalle kotoutumissuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin osallistumisen aikaisen toimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu tuki.

Kotoutumistukena maksetaan työmarkkinatukea tai toimeentulotukea. Oikeus kotoutumistukeen työmarkkinatukena määräytyy työttömyysturvalain mukaisesti ja oikeus kotoutumistukeen toimeentulotukena toimeentulotuesta annetun lain mukaisesti.

20 §

Kotoutumiskoulutus

Kotoutumiskoulutuksena oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle järjestetään suomen tai ruotsin kielen opetusta ja tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia. Kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä myös aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tutkinnon tunnustamista sekä ammatillista suunnittelua ja uraohjausta.

Suomen tai ruotsin kielen opetusta annetaan Opetushallituksen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Luku- ja kirjoitustaidon opetusta annetaan Opetushallituksen luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten maahanmuuttajien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon.

21 § (28.12.2012/919)

Kotoutumiskoulutuksen järjestäminen ja maahanmuuttajan ohjaaminen koulutukseen

Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena siten kuin julkisesta työvoimaja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetään. Kotoutumiskoulutusta voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä toimialueellaan.

Työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa maahanmuuttajan työvoimakoulutuksena toteutettavaan kotoutumiskoulutukseen tai hakeutumaan omaehtoiseen opiskeluun.

Kunta voi sekä järjestää kotoutumiskoulutusta että ohjata maahanmuuttajan hakeutumaan joko järjestämäänsä kotoutumiskoulutukseen tai muun toimijan järjestämään omaehtoiseen opiskeluun.

22 §

Omaehtoisen opiskelun tukeminen

Maahanmuuttajalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus kotoutumistukena maksettavaan työmarkkinatukeen tässä laissa ja työttömyysturvalaissa säädetyin edellytyksin, jos:

- 1) maahanmuuttajalla on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve ja toimisto arvioi, että omaehtoinen opiskelu tukee maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä;
- 2) opiskelusta on sovittu kotoutumissuunnitelmassa; ja
- 3) muut tässä luvussa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Oikeudesta opiskelun ajalta maksettavaan kulukorvaukseen säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvussa. (28.12.2012/919)

23 §

Omaehtoisen opiskelun tukemisen yleiset edellytykset

Maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä edistävän omaehtoisen opiskelun tukeminen kotoutumistuella edellyttää, että kyse on suomen tai ruotsin kielen opiskelusta taikka opiskelu tapahtuu pääasiassa suomen tai ruotsin kielellä. Kotoutumistuella voidaan tukea myös luku- ja kirjoitustaidon opiskelua.

Tuettavaan omaehtoiseen opiskeluun voi opintojen lisäksi sisältyä työharjoittelua tai kansalaisjärjestö-taikka muuta vapaaehtoistoimintaa. Tuettavan omaehtoisen opiskelun kestosta vähintään puolet tulee olla opintoja tai niihin liittyvien tehtävien suorittamista.

24 §

Omaehtoisia opintoja koskevat edellytykset

Omaehtoisena opiskeluna voidaan 23 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyessä tukea opintoja:

- 1) joista säädetään perusopetuslaissa (628/1998), jos maahanmuuttajalla ei ole perusopetuksessa saatavia tietoja ja taitoja;
- 2) joista säädetään lukiolaissa (629/1998), jos koulutuksen puuttuminen on ammatillisen kehittymisen esteenä;
- 3) joista säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998), ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998), ammattikorkeakoululaissa (351/2003) tai yliopistolaissa (558/2009) ja jotka johtavat ammatilliseen perustutkintoon, ammattitutkintoon, erikoisammattitutkintoon tai yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa suoritettavaan alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon taikka joiden tavoitteena on mainittujen tutkintojen osien suorittaminen sekä mainittujen lakien mukainen lisä- ja täydennyskoulutus ja avoin yliopisto- ja ammattikorkeakouluopetus;
- 4) joista säädetään vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998), jos koulutus on ammatillista osaamista ja pätevyyttä lisäävää ja opinnoista esitetään koulutus- tai opintosuunnitelma;
- 5) jotka pätevöittävät maahanmuuttajan toimimaan ammatissaan Suomessa.

Omaehtoisena opiskeluna voidaan tukea myös muuta koulutusta kuin 1 momentissa tarkoitettuja opintoja, jos se täyttää 22 ja 23 §:ssä säädetyt edellytykset.

25 § (28.12.2012/919)

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain soveltaminen omaehtoiseen opiskeluun

Omaehtoisesta opiskelusta sopimiseen, tukiaikaan, maahanmuuttajan velvollisuuksiin, opintojen seurantaan ja keskeytymiseen sekä maahanmuuttajan ja koulutuspalvelujen tuottajan tietojenantovelvollisuuteen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 4–9 §:ssä säädetään.

26 §

Muut kotoutumista tukevat ja edistävät toimenpiteet ja palvelut

Sen lisäksi mitä edellä säädetään, kotoutumista edistävinä ja tukevinä toimenpiteinä ja palveluina voidaan järjestää esimerkiksi:

- 1) maahanmuuttajalapsen ja -nuoren kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja;
- 2) alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneen ja oleskeluluvan saaneen lastensuojelun jälkihuollon toimenpiteitä ja palveluja;
- 3) erityisiä toimenpiteitä tarvitsevan palveluja ja tukitoimia;
- 4) muita toimenpiteitä ja palveluja, jotka kannustavat maahanmuuttajaa omatoimisesti hankkimaan yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja.

27 §

Ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten tuki

Ilman huoltajaa olevan lapsen tai nuoren, jolle on myönnetty oleskelulupa hänen haettuaan Suomessa alaikäisenä kansainvälistä suojelua tai joka on otettu Suomeen ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä, hoiva, huolenpito ja kasvatus järjestetään perheryhmäkodissa tai tuetun perhesijoituksen avulla taikka muuten tarkoituksenmukaisella tavalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lapsi tai nuori voi olla tukitoimenpiteiden piirissä kunnes hän täyttää 21 vuotta tai kunnes hänellä on huoltaja Suomessa.

28 §

Perheryhmäkoti ja muu asuinyksikkö

Kunta voi perustaa lapsille ja nuorille tarkoitetun perheryhmäkodin tai muun asuinyksikön. Kunta sopii elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa perheryhmäkodin tai muun asuinyksikön perustamisesta, lasten ja nuorten sijoittamisesta näihin yksiköihin, kotoutumista edistävien palvelujen järjestämisestä sekä toimenpiteistä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

Perheryhmäkodin tai muun asuinyksikön toimitiloista ja kasvuoloista, yhdessä hoidettavien lasten ja nuorten määrästä ja henkilöstöstä on voimassa, mitä lastensuojelulain 58–60 §:ssä säädetään.

Aineiden ja esineiden haltuunottoon ja asukkaan käytössä olevien tilojen tarkastamiseen perheryhmäkodissa tai muussa asuinyksikössä sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 60–62 §:ssä ja 63 §:n 1–3 momentissa säädetään. Aineiden ja esineiden haltuun ottamisesta ja asukkaan käytössä olevien tilojen tarkastamisesta tehdystä pöytäkirjasta toimitetaan jäljennös kunnalle ja toimintaa valvovalle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

3 luku

Kotoutumisen edistäminen paikallistasolla

29 §

Kotoutumisen edistämisen yleiset tavoitteet paikallistasolla

Kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea paikallisesti tai seudullisesti kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Tavoitteena on lisäksi edistää hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua ja maahanmuuttajaryhmien osallisuutta sekä tukea mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen.

Maahanmuuttajaväestön tarpeet ja kotoutumisen edistäminen on otettava huomioon kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten yleisessä suunnittelussa, toiminnassa ja seurannassa.

30 §

Kunnan tehtävät

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla.

Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille tässä laissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Kunnan on huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa.

Maahanmuuttajille tarkoitettuja toimenpiteitä ja palveluja voidaan järjestää myös kuntien välisenä yhteistyönä.

31 §

Monialainen yhteistyö paikallistasolla

Paikallisten viranomaisten on kehitettävä kotouttamista monialaisena yhteistyönä. Yhteistyöhön osallistuvat kunta, työ- ja elinkeinotoimisto ja poliisi sekä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestävät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt.

Kunta tai useampi kunta yhdessä voi asettaa yhteistyössä paikallisten työmarkkina-, yrittäjä- ja kansalaisjärjestöjen kanssa kotouttamisen suunnittelun ja toimeenpanon kehittämistä sekä etnisten suhteiden edistämistä varten paikallistason neuvottelukunnan.

Kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto vastaavat yhdessä kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä, niihin ohjaamisesta sekä niiden seurannasta. Ne voivat lisäksi laatia paikallisia tai seudullisia yhteistyösopimuksia toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä alueellaan.

32 §

Kunnan kotouttamisohjelma

Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja jota tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain (365/1995) 65 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, työ- ja elinkeinotoimiston, Kansaneläkelaitoksen ja muiden kunnan alueella toimivien viranomaisten on kunnan aloitteesta osallistuttava oman toimialansa osalta ohjelman laadintaan, toteutukseen ja toimeenpanon seurantaan. Paikalliset maahanmuuttaja-, kansalais-, työntekijä- ja työnantajajärjestöt sekä uskonnolliset yhteisöt voivat tarvittavassa laajuudessa osallistua kotouttamisohjelman laadintaan, toteutukseen ja sen toimeenpanon seurantaan.

33 §

Kunnan kotouttamisohjelman sisältö

Kunnan kotouttamisohjelma voi sisältää:

- 1) selvityksen siitä, miten ohjelma kytkeytyy kunnan strategiseen suunnitteluun ja seurantaan;
- 2) suunnitelman siitä, miten kunnan yleiset palvelut toteutetaan maahanmuuttajille soveltuvina sekä suunnitelman erityisesti kotoutumista edistävästä ja tukevista toimenpiteistä;
- 3) tiedon kotouttamisen yhteensovittamisesta vastaavasta kunnan viranomaisesta sekä eri toimenpiteistä vastaavista tahoista;
- 4) suunnitelman lasten ja nuorten kotoutumisen sekä sosiaalisen vahvistamisen edistämisestä;

- 5) suunnitelman työvoiman ulkopuolella olevien ryhmien kotoutumisen ja sosiaalisen vahvistamisen edistämisestä;
- 6) monivuotisen suunnitelman 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä;
- 7) suunnitelman hyvien etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistämisestä;
- 8) suunnitelman kunnan kotouttamisohjelman seurannasta ja ajan tasalla pitämisestä.

Kunnan kotouttamisohjelmassa voidaan lisäksi määritellä kunnan ja kansalaisyhteiskunnan väliset yhteistyömuodot.

4 luku

Valtion kotoutumista edistävät toimet

34 §

Valtion kotouttamisohjelma

Valtioneuvosto päättää valtakunnallisesta kotouttamisen kehittämisestä laatimalla kotouttamisen tavoitteet sisältävän valtion kotouttamisohjelman neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa ohjelman valmistelusta. Kotouttamisen kehittämisen kannalta keskeiset ministeriöt määrittelevät kukin omaa hallinnonalaansa varten kotouttamisen kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet osana hallinnonalansa toiminnan ja talouden suunnittelua. (9.12.2011/1251)

Valtion kotouttamisohjelman toteuttaminen rahoitetaan valtion talousarvion rajoissa.

35 § (9.12.2011/1251)

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävät

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa:

- 1) kotouttamispolitiikan yleisestä kehittämisestä, suunnittelusta ja ohjauksesta;
- 2) kotouttamispolitiikan ja hyvien etnisten suhteiden edistämisen yhteensovittamisesta;
- 3) kotouttamispolitiikan ja hyvien etnisten suhteiden edistämisen valtakunnallisesta arvioinnista ja seurannasta.

Työ- ja elinkeinoministeriö ohjaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia kotouttamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvissä tehtävissä.

36 § (9.12.2011/1251)

Ministeriöiden välinen yhteistyöelin

Ministeriöiden välisen kotouttamista koskevan yhteistyön ja tiedonkulun edistämiseksi sekä toimenpiteiden yhteensovittamiseksi työ- ja elinkeinoministeriön apuna toimii kotouttamisen kannalta keskeisten ministeriöiden edustajista muodostettu yhteistyöelin.

37 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuulla ovat seuraavat maahanmuuttajien kotouttamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvät tehtävät toimialueellaan:

- 1) kotouttamisen alueellinen kehittäminen, yhteistyö, yhteensovittaminen ja seuranta;
- 2) kuntien tukeminen ja neuvonta kotoutumisen edistämisessä;
- 3) työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaus, neuvonta, tukeminen ja osaamisen kehittäminen kotouttamisessa ja työllistymisen edistämisessä;
- 4) työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen suunnittelu, hankinta ja valvonta;
(28.12.2012/919)
- 5) 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisen alueellisen strategian laatiminen ja toimeenpano;
- 6) ilman huoltajaa maassa asuville lapsille ja nuorille tarkoitettujen perheryhmäkotien ja muiden asuinyksiköiden perustamisesta sopiminen ja niiden toiminnan valvonta;
- 7) hyvien etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistäminen;
- 8) muut sille tässä laissa erikseen säädettyt tehtävät.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee toimialueensa kuntien kotouttamisohjelmien laadintaa ja seuraa niiden toteuttamista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimittaa työ- ja elinkeinoministeriölle vuosittain tiedot alueensa kotouttamisohjelmista ja niiden toimeenpanosta.
(9.12.2011/1251)

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa aluehallintoviraston kanssa.

38 §

Aluehallintoviraston tehtävät

Aluehallintovirasto vastaa toimialaansa kuuluvissa asioissa maahanmuuttajien kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta sekä huolehtii, että maahanmuuttajien tarpeet otetaan huomioon muita aluehallintoviraston toimialaan kuuluvia toimenpiteitä ja palveluja suunniteltaessa ja järjestettäessä.

Aluehallintoviraston on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa.

39 §

Alueellinen maahanmuuttoasiain toimikunta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi asettaa alueellisen maahanmuuttoasiain toimikunnan. Toimikunnan tehtävänä on maahanmuuttajien kotouttamisen kehittäminen ja suunnittelu sekä yhdenvertaisuuden edistäminen. Toimikunnalla voi olla muitakin maahanmuuttoon liittyviä tehtäviä.

40 § (28.12.2012/919)

Työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät

Työ- ja elinkeinotoimisto vastaa maahanmuuttajien työllistymistä ja kotoutumista edistävästä ja tukevista työvoimapalveluista ja muista toimenpiteistä työnhakijana oleville maahanmuuttajille sekä muista sille tässä laissa osoitetuista tehtävistä.

Työ- ja elinkeinotoimiston on huolehdittava siitä, että sen palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille.

5 luku

Kuntaan osoittaminen

41 §

Sopimus kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä

Kunta voi tehdä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa sopimuksen 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä.

Sopimus on monivuotinen ja sitä tarkistetaan vuosittain.

42 §

Suunnitelma kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä

Tehtyään 41 §:ssä tarkoitetun sopimuksen kunta laatii yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa monivuotisen suunnitelman 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen kuntaan osoitettavien henkilöiden kotoutumisen edistämisestä osana kotouttamisohjelmaa.

Suunnitelmassa otetaan huomioon 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden erityistarpeiden tunnistaminen sekä heidän tarvitsemiensa toimenpiteiden ja palvelujen järjestäminen kunnassa.

43 §

Kuntaan osoittaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus osoittaa 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun henkilön kuntaan, jonka kanssa 41 §:ssä tarkoitettu sopimus on tehty.

6 luku

Kustannusten korvaaminen

44 §

Valtion korvaus kunnalle

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus korvaa kunnalle valtion talousarvion rajoissa tässä laissa tarkoitettujen toimenpiteiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään.

Kustannukset korvataan laskennallisen perusteen tai todellisten kustannusten mukaan.

Korvausta maksetaan siitä alkaen, kun henkilölle, jonka kunnassa asumisen perusteella korvaus maksetaan, on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Jos henkilöllä, jonka kunnassa asumisen perusteella korvaus maksetaan, ei ole oleskelulupaa maahan tullessaan, eikä hän voi oleskeluluvan saatuaan saada kotikuntalain (201/1994) mukaista kotikuntaa, korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hänelle on myönnetty oleskelulupa.

Tämän lain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista henkilöistä kunnalle aiheutuneiden kustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että kunta on laatinut 32 §:ssä tarkoitetun kunnan kotouttamisohjelman ja tehnyt 41 §:ssä tarkoitetun sopimuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

Valtion korvauksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

45 § (16.12.2011/1313)

Laskennallinen korvaus kunnalle

Kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun henkilön ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä.

Korvausta maksetaan kolmen vuoden ajan 44 §:n 3 tai 4 momentissa säädetystä ajankohdasta. Ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä Suomeen otetusta henkilöstä laskennallista korvausta maksetaan kuitenkin neljän vuoden ajalta.

46 §

Korvaus kunnan maksamasta kotoutumistuesta ja toimeentulotuesta

Kunnalle korvataan 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetulle henkilölle maksetusta 19 §:n mukaisesta kotoutumistuesta ja toimeentulotuesta annetun lain mukaisesta toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään kolmen vuoden ajalta.

47 §

Korvaus paluumuuttoavustuksesta

Kunnalle korvataan 85 §:ssä tarkoitetun paluumuuton tukemisesta aiheutuneet kustannukset.

48 §

Korvaus tulkitsemisen järjestämisestä

Kunnalle korvataan 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuille henkilöille järjestetystä tulkitsemisesta aiheutuneet kustannukset.

49 §

Korvaus erityiskustannuksista

Kunnalle korvataan 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden osalta:

- 1) ilman huoltajaa olevan alaikäisen sijoittamisesta 28 §:n mukaiseen perheryhmäkotiin tai muuhun asuinyksikköön sekä perhehoidosta, asumisen tukipalveluista ja muista lastensuojelun palveluihin rinnastettavista toimenpiteistä kunnalle aiheutuneet kustannukset siihen saakka kunnes nuori täyttää 21 vuotta;
- 2) vamman tai sairauden edellyttämän pitkäaikaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä kunnalle aiheutuneet huomattavat kustannukset, jos henkilö on ollut huollon tai hoidon tarpeessa Suomeen saapuessaan;
- 3) erityisistä syistä muut kunnalle aiheutuneet kustannukset.

Korvaamisen edellytyksenä on lisäksi, että siitä on erikseen sovittu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja kunnan kesken.

Tässä pykälässä tarkoitetut kustannukset korvataan enintään kymmeneltä vuodelta.

50 §

Korvaus alkukartoituksen järjestämisestä

Kunnalle maksetaan laskennallista korvausta 9 §:n mukaisen alkukartoituksen järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista.

51 §

Entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevista henkilöistä aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Kunnalle korvataan entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevan oleskeluluvan ulkomaalaislain 48 §:n tai 49 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella saaneen henkilön:

- 1) 19 §:n mukaisesta kotoutumistuesta ja toimeentulotuesta annetun lain mukaisesta toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään kuuden kuukauden ajalta;
- 2) vamman tai sairauden edellyttämän pitkäaikaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä kunnalle aiheutuvat huomattavat kustannukset enintään viiden vuoden ajalta.

Jos kunta järjestää henkilön toimeentulon sen vuoksi, että tämä ei maahanmuuttajana voi saada eläkettä tai muuta sosiaaliturvaetuutta, kunnalle voidaan korvata tästä aiheutuvat kustannukset enintään viiden vuoden ajalta.

52 §

Sodissa vapaaehtoisina palvelleista henkilöistä aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kunta voivat sopia Suomen sodissa vuosina 1939–1945 vapaaehtoisina palvelleiden entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevien henkilöiden ja heidän aviopuolisoidensa terveydentilan tulotarkastuksesta, asumisesta, toimeentulon turvaamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

Kustannukset korvataan koko siltä ajalta, jonka 1 momentissa tarkoitetut henkilöt asuvat Suomessa.

53 §

Ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Kunnalle korvataan kustannukset, jotka aiheutuvat kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 4 luvussa tarkoitetulle ihmiskaupan uhrille tämän asemasta johtuvien erityistarpeiden

vuoksi järjestettävästä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palvelusta, tulkitsemisesta, henkilön turvallisuuden takaamisesta sekä muusta uhriasemaan liittyvän erityistarpeen vuoksi järjestettävästä toimenpiteestä ja palvelusta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on pyydettävä ihmiskaupan uhrien auttamisesta huolehtivan vastaanottokeskuksen johtajan lausunto siitä, ovatko korvattaviksi haetut kustannukset aiheutuneet ihmiskaupan uhrin asemasta johtuvien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä.

54 §

Korvauksen maksaminen

Kunnan on haettava tässä luvussa tarkoitettua korvausta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle osoitetulla hakemuksella viimeistään kahden vuoden kuluttua sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana tapahtuneesta toiminnasta korvausta haetaan.

55 §

Maksetun korvauksen palautusvelvollisuus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi määrätä kunnan palauttamaan valtion maksaman korvauksen tai osan siitä, jos korvauksen suorittamista varten on annettu virheellisiä tai erehdyttäviä tietoja taikka muutoin käy selville, että korvaus on suoritettu perusteettomasti.

Palautettavalle määrälle on suoritettava korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentin mukaan määräytyvän korkokannan suuruinen viivästyskorko.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös kunnalle perusteettomasti maksetun korvauksen palauttamisesta on tehtävä viimeistään viidentenä kalenterivuonna sen vuoden päättymisestä, jolta korvaus on maksettu.

7 luku

Ilman huoltajaa olevan lapsen edustaminen

56 §

Edustajan määrääminen

Oleskeluluvan pakolaiskiintiössä saaneelle lapselle ja sellaiselle ihmiskaupan uhriksi joutuneelle lapselle, jolla on oleskelulupa, määrätään edustaja viivytyksettä, jos hän on Suomessa ilman huoltajaa tai muuta laillista edustajaa. Myös muulle oleskeluluvan saaneelle lapselle, joka on Suomessa ilman huoltajaa tai muuta laillista edustajaa, voidaan määrätä edustaja.

Hakemuksen edustajan määräämisestä tekee lapsen oleskelukunnan sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin. Ennen hakemuksen tekemistä lasta on kuultava ja lapsen etu otettava huomioon 4 §:ssä säädetyllä tavalla.

Muutoin edustajan määräämiseen sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 39 §:n 3 momentissa säädetään. Käräjäoikeuden ilmoitusvelvollisuuteen sovelletaan, mitä mainitun lain 44 §:ssä säädetään.

57 §

Edustajan kelpoisuus ja tehtävät

Tämän lain nojalla määrättävän edustajan kelpoisuuteen ja tehtäviin sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 40 ja 41 §:ssä säädetään.

58 §

Edustajan vapauttaminen tehtävästään ja edustajan tehtävän lakkaaminen

Edustajan tehtävästä vapauttamiseen sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 42 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään. Käräjäoikeuden ilmoitusvelvollisuuteen sovelletaan, mitä mainitun lain 44 §:ssä säädetään.

Edustajan tehtävästä vapauttamista koskevan hakemuksen voi tehdä edustaja, 15 vuotta täyttänyt lapsi itse, lapsen oleskelukunnan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimitus tai lapsen huoltaja.

Edustajan tehtävän lakkaamiseen sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 43 §:ssä säädetään.

59 § (9.12.2011/1251)

Edustajalle maksettava palkkio ja kulut

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus maksaa hakemuksesta lapselle määrätyn edustajan palkkion edustajan tehtäviin käytetyn ajan perusteella ja korvauksen edustamisesta aiheutuneista kuluista silloin, kun edustaja on määrätty tämän lain perusteella tai kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain (746/2011) perusteella ja lapselle on myönnetty oleskelulupa. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa.

8 luku

Rekisterisäännökset

60 §

Kuntaanosoitusrekisteri

Kuntaanosoitusrekisteri on 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamista varten pidettävä henkilörekisteri.

Rekisteriin talletetaan tieto siitä, mihin kuntaan henkilö on osoitettu. Rekisteriin saa lisäksi kerätä ja tallettaa kuntaan osoitettavien 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden:

1) asia- tai asiakasnumeron, nimet, sukupuolen, syntymäajan, -paikan ja -maan, henkilötunnuksen, ulkomaisen henkilönnumeron tai muun maahanmuuttajan yksilöimiseksi annetun tunnuksen, kansalaisuustiedot sekä tiedot siviilisäädystä ja perhesuhteista;

2) äidinkieltä ja kielitaitoa, koulutusta, ammattitaitoa ja työkokemusta koskevia tietoja.

Kuntaanosoitusrekisteriä pitää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

61 §

Tietojen luovuttaminen kuntaanosoitusrekisteristä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus saa luovuttaa kuntaanosoitusrekisteristä Maahanmuuttovirastolle, Kansaneläkelaitokselle, kunnan viranomaiselle ja työ- ja elinkeinotoimistolle tietoja, jotka ovat tarpeen niille tässä laissa, ulkomaalaislaissa tai muussa laissa säädettyjen maahanmuuttoon liittyvien tehtävien hoitamista varten.

Tiedot voidaan luovuttaa myös konekielisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

62 §

Tietojen poistaminen kuntaanosoitusrekisteristä ja tietojen säilyttäminen

Kuntaanosoitusrekisterissä olevat rekisteröityä koskevat tiedot poistetaan, kun niiden käyttötarvetta ei enää ole ja viimeistään viiden vuoden kuluttua viimeisestä rekisteröityä koskevasta merkinnästä.

Kuntaanosoitusrekisterin ja siihen sisältyvien tietojen pysyvästä säilyttämisestä määrää arkistolaitos siten kuin arkistolain (831/1994) 8 §:n 3 momentissa säädetään. Muutoin sovelletaan, mitä arkistolain 8 §:n 2 momentissa säädetään asiakirjan säilyttämisestä.

9 luku

Osallisena Suomessa -kokeilu

Luku 9 voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

63 §

Kokeilun sisältö

Tässä luvussa säädetään Osallisena Suomessa -kokeilusta. Kunta tai kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto yhdessä voivat kokeilun voimassaolon aikana kokeilla kotoutumiskoulutuksen uusia koulutuskokonaisuuksia, kotoutumiskoulutuksen hankkimista ja järjestämistä sekä koulutukseen ohjaamista siten kuin tässä luvussa säädetään. Kokeiluun voi osallistua myös useampi kunta yhdessä.

Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus voi hankkia kokeilun aikaista kotoutumiskoulutusta siten kuin tässä luvussa säädetään.

Lisäksi kunta voi kokeilla maahanmuuttajalasten ja -nuorten kotoutumista edistäviä toimenpiteitä perusopetuksessa ja päivähoidossa siten kuin tässä luvussa säädetään.

Osallisena Suomessa -kokeilun toimenpiteet suunnitellaan ja järjestetään seuraaville ryhmille sopiviksi asiakaslähtöisiksi koulutuskokonaisuuksiksi:

- 1) työmarkkinoille suuntavat ja työmarkkinoilla olevat maahanmuuttajat (*kotoutumispolku 1*);
- 2) erityistä tukea tarvitsevat maahanmuuttajat (*kotoutumispolku 2*); sekä
- 3) maahanmuuttajalapset ja -nuoret (*kotoutumispolku 3*).

63 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

64 § (28.12.2012/919)

Kokeilun suhde muuhun lainsäädäntöön

Kokeilussa sovelletaan tämän lain, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain, lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973), lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996), perusopetuslain sekä julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) säännöksiä, jollei tässä luvussa toisin säädetä.

64 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

65 §

Kokeilun tarkoitus

Kokeilun tarkoituksena on kokeilla maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen henkilöpiirin laajentamista sekä uusia tapoja hankkia ja järjestää kotoutumiskoulutusta. Lisäksi tarkoituksena on tehostaa kotoutumiskoulutuksen vaikuttavuutta kokeilemalla uusia asiakaslähtöisiä koulutussisältöjä. Etenkin suomen tai ruotsin kielen opetusta, yhteiskuntaan perehdyttävää opetusta sekä työllistymistä ja työelämään osallistumista tukevaa opetusta tehostetaan.

Maahanmuuttajalasten ja -nuorten osalta kokeilun tarkoituksena on tehostaa suomen tai ruotsin kielen opetusta toisena kielenä ja oman äidinkielen opetusta. Lisäksi tarkoituksena on kokeilla uusia malleja antaa opetusta perusopetuksen ylittäneille maahanmuuttajanuorille, joilla ei ole peruskoulun päättötodistusta.

65 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

66 §**Kokeilun soveltamisala**

Tätä lukua sovelletaan kokeiluun osallistuvissa kunnissa ja työ- ja elinkeinotoimistoissa 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin henkilöihin.

66 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

67 § (9.12.2011/1251)**Kokeilukunta**

Kokeilukunta on kokeiluun sisäasiainministeriölle tai työ- ja elinkeinoministeriölle jätetyn hakemuksen perusteella hyväksytty kunta.

L:lla 1251/2011 muutettu 67 § tuli voimaan 1.1.2012. Aiempi sanamuoto kuuluu:

67 §**Kokeilukunta**

Kokeilukunta on kokeiluun sisäasiainministeriölle jätetyn hakemuksen perusteella hyväksytty kunta.

67 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

68 § (9.12.2011/1251)**Kokeiluun valinnan edellytykset**

Kokeiluun hyväksyy hakemuksesta työ- ja elinkeinoministeriö. Valinnassa otetaan huomioon hankkeiden maantieteellinen jakautuminen. Lisäksi huomiota kiinnitetään seuraaviin seikkoihin:

- 1) hanke vastaa 63 §:ssä tarkoitettua kokeilun sisältöä ja 65 §:ssä tarkoitettua kokeilun tarkoitusta;
- 2) hankkeeseen sisältyy hallinnonalat ylittävää yhteistyötä;
- 3) hankesuunnitelmassa näkyvät Osallisena Suomessa -kokeilun yleiset sekä hankkeen yksilöidyt tavoitteet, hankkeen toimenpiteet, osallistujat ja aikataulu sekä kustannusarvio, josta käy ilmi, mihin kustannuksiin haetaan rahoitusta.

L:lla 1251/2011 muutettu 68 § tuli voimaan 1.1.2012. Aiempi sanamuoto kuuluu:

68 §

Kokeiluun valinnan edellytykset

Kokeiluun hyväksyy hakemuksesta sisäasiainministeriö. Valinnassa otetaan huomioon hankkeiden maantieteellinen jakautuminen. Lisäksi huomiota kiinnitetään seuraaviin seikkoihin:

- 1) hanke vastaa 63 §:ssä tarkoitettua kokeilun sisältöä ja 65 §:ssä tarkoitettua kokeilun tarkoitusta;
- 2) hankkeeseen sisältyy hallinnonalat ylittävää yhteistyötä;
- 3) hankesuunnitelmassa näkyvät Osallisena Suomessa -kokeilun yleiset sekä hankkeen yksilöidyt tavoitteet, hankkeen toimenpiteet, osallistujat ja aikataulu sekä kustannusarvio, josta käy ilmi, mihin kustannuksiin haetaan rahoitusta.

68 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

69 §

Kokeilukunnan velvollisuudet

Kokeilukunta vastaa kokeilun mukaisten toimenpiteiden suunnittelusta, yhteensovittamisesta ja toteuttamisesta siten kuin tässä luvussa tarkemmin säädetään. Kunta voi kokeilla kotoutumiskoulutusta tai lasten ja nuorten opetusta vahvistavia toimenpiteitä yhdellä tai useammalla 63 §:n 3 momentissa tarkoitettulla koulutuskokonaisuudella.

Kokeilukunta osoittaa vastuutahon 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen.

69 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

70 §

Kokeiluun osallistuvaa työ- ja elinkeinotoimistoa koskevat säännökset

Kokeiluun osallistuva työ- ja elinkeinotoimisto voi hankkia 63 §:n 3 momentin mukaista kotoutumiskoulutusta kokeiluun osallistuville työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaille.

Kokeilun mukaiseen koulutukseen osallistuvalla maahanmuuttajalla on oikeus hakeutua työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi riippumatta siitä, järjestetäänkö hänelle kotoutumiskoulutusta 63 §:n 3 momentin 1 vai 2 kohdan mukaisesti.

Työ- ja elinkeinotoimiston kokeilun aikana järjestämään kotoutumiskoulutukseen sovelletaan tätä lakia, jollei julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetusta laista muuta johdu. (28.12.2012/919)

70 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

71 §

Kokeilun aikaisten toimenpiteiden yhteensovittaminen

Edellä 69 §:ssä tarkoitetut tehtävät suunnitellaan, toteutetaan ja yhteensovitetaan tarpeellisilta osin kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai muun viranomaisen kanssa taikka koulutuksen järjestäjän tai muun palvelujen tuottajan kanssa.

71 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

72 §

Kokeilun aikaisen kotoutumiskoulutuksen hankinta

Kokeilussa voidaan poiketa julkisista hankinnoista annetun lain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun työvoimakoulutuksen hankintaa koskevista säännöksistä siten, että työ- ja elinkeinotoimisto tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi hankkia kokeilun aikaista kotoutumiskoulutusta työvoimakoulutuksena 3 ja 4 momentissa säädetyn edellytyksin.
(28.12.2012/919)

Kokeilussa voidaan poiketa julkisista hankinnoista annetun lain säännöksistä siten, että kunta tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi hankkia kokeilun aikaista muuta kuin työvoimakoulutuksena annettavaa kotoutumiskoulutusta 3 ja 4 momentissa säädetyn edellytyksin.
(28.12.2012/919)

Kokeilun aikaista koulutusta valittaessa kokonaistaloudellisesti edullisinta hankintaa arvioitaessa vertailuperusteena käytetään hinnan ohella etenkin koulutuksen vastaavuutta tavoitteiltaan, jatkuvuudeltaan, sisällöltään ja laadultaan 63 §:n 3 momentin mukaisten koulutuskokonaisuuksien kanssa.

Tehdessään päätöksen kokeilun aikaisen koulutuksen hankkimisesta kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston tai elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen on varmistettava hankintamenettelyn avoimuus ja suhteellisuus, tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu, markkinoiden toimiminen, ostotoiminnan tehokkuus sekä hyvän hallinnon periaatteet.

Kunta hankkii kokeilun aikaisen kotoutumiskoulutuksen valtion talousarviossa koulutuksen hankkimista varten osoitetulla määrärahalla tai kunnalle muutoin osoitetulla rahoituksella.

72 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

73 §

Kokeilun aikaiseen kotoutumiskoulutukseen ohjaaminen ja maahanmuuttajan ohjaaminen koulutuksen aikana

Sen lisäksi, mitä 9 §:ssä säädetään kunnan tai työ- ja elinkeinotoimiston tekemästä maahanmuuttajan alkukartoituksesta sekä ohjaamisesta koulutukseen ja muun viranomaisen tai palvelun järjestäjän palveluihin, kunta tai työ- ja elinkeinotoimisto, joka on tehnyt alkukartoituksen, ohjaa maahanmuuttajan

hänelle soveltuvaan kotoutumiskoulutukseen 63 §:n 3 momentissa tarkoitetut koulutuskokonaisuudet huomioon ottaen.

Kunta, työ- ja elinkeinotoimisto tai koulutuksen järjestäjä ohjaa maahanmuuttajaa kotoutumiskoulutuksen aikana siten, että siirtyminen koulutusjaksojen välillä tapahtuu tavoitteellisesti ilman pitkiä odotusaikoja. Maahanmuuttaja ohjataan tarvittaessa osallistumaan joustavasti eri koulutusjaksoihin sekä 63 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin koulutuskokonaisuuksiin.

73 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

74 §

Kokeilun aikaiseen kotoutumiskoulutukseen valinta

Jos kokeilun aikainen kotoutumiskoulutus toteutetaan työvoimakoulutuksena, opiskelijavalinnasta vastaa työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinotoimisto ja koulutuksen järjestäjä yhdessä. (28.12.2012/919)

Jos kokeilun aikainen kotoutumiskoulutus toteutetaan kunnan järjestämänä tai hankkimana, opiskelijavalinnasta vastaa kunta tai kunta ja koulutuksen järjestäjä yhdessä.

Edellytyksenä kotoutumiskoulutukseen valinnalle on, että maahanmuuttajan arvioidaan soveltuvan kokeilun mukaiseen koulutukseen ja muihin toimenpiteisiin.

74 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

75 § (28.12.2012/919)

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet kunnan järjestämän kotoutumiskoulutuksen aikana

Kunnan järjestämän kotoutumiskoulutuksen aikaisiin opiskelijan oikeuksiin ja velvollisuuksiin sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 4 §:ssä säädetään opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista työvoimakoulutuksen aikana. Opiskelijan säännöllistä opiskeluun osallistumista arvioitaessa otetaan huomioon maahanmuuttajan yksilöllisen tilanteen mukainen mahdollisuus osallistua koulutukseen.

75 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

76 §

Kokeilun aikaisen kotoutumiskoulutuksen määrä

Kokeilun aikaisena kotoutumiskoulutuksena annetaan enintään 60 opintoviikkoa vastaava määrä opetusta ja muita kotoutumista edistäviä toimenpiteitä.

76 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

77 §**Todistus Osallisena Suomessa -kotoutumiskoulutuksen suorittamisesta**

Oppilaitos tai muu koulutuksen järjestäjä antaa maahanmuuttajalle todistuksen Osallisena Suomessa -kotoutumiskoulutuksen suorittamisesta, jos tämä on suorittanut koulutuskokonaisuuden.

77 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

78 §**Kokeilun aikaisen kotoutumistuen maksaminen**

Maahanmuuttajalla on oikeus kunnan toimeentulotukena maksamaan kotoutumistukeen toimeentulotuesta annetun lain mukaisesti ajalta, jolloin hän osallistuu kunnan järjestämään tai hankkimaan kotoutumiskoulutukseen.

Lisäksi kunta maksaa koulutuksen ajalta kulukorvausta siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvussa kulukorvauksesta säädetään. (28.12.2012/919)

78 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

79 §**Kokeilun toimenpiteet perusopetuksessa**

Kokeilukunnissa kehitetään perusopetuksen uusia toimintamalleja erityisesti perusopetukseen valmistavan opetuksen, suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen tehokkaaksi hyödyntämiseksi.

79 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

80 §**Kokeilusta aiheutuvien kustannusten korvaaminen**

Valtio maksaa erillisenä korvauksena kunnalle kustannuksia, joita aiheutuu tämän luvun mukaisen kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä ja hankkimisesta sekä muiden kokeilun toimenpiteiden suunnittelusta, ohjauksesta ja yhteensovittamisesta.

80 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

81 § (9.12.2011/1251)**Kokeilun seuranta ja arviointi**

Kokeilukunnat ja työ- ja elinkeinotoimistot huolehtivat kokeilun seurannasta ja arvioinnista. Ne ovat velvollisia antamaan alueensa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja työ- ja

elinkeinoministeriölle näiden pyytämät tiedot kokeilusta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus laatii alueellaan toimivista kokeiluista arvioinnin, jonka se toimittaa työ- ja elinkeinoministeriölle. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa kokeilun loppuraportin laatimisesta.

L:lla 1251/2011 muutettu 81 § tuli voimaan 1.1.2012. Aiempi sanamuoto kuuluu:

81 §

Kokeilun seuranta ja arviointi

Kokeilukunnat ja työ- ja elinkeinotoimistot huolehtivat kokeilun seurannasta ja arvioinnista. Ne ovat velvollisia antamaan alueensa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja sisäasiainministeriölle näiden pyytämät tiedot kokeilusta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus laatii alueellaan toimivista kokeiluista arvioinnin, jonka se toimittaa sisäasiainministeriölle. Sisäasiainministeriö vastaa kokeilun loppuraportin laatimisesta.

81 § on voimassa väliaikaisesti 1.1.2011–31.12.2013.

10 luku

Erinäiset säännökset

82 §

Muutoksenhaku

Jollei muualla laissa toisin säädetä, tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muutoksenhausta työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiseen päätökseen säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvussa. (28.12.2012/919)

Muutoksenhausta työmarkkinatukea koskevaan kotoutumistukipäätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa.

Muutoksenhausta toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään sosiaalihuoltolain 7 luvussa.

83 §

Valituskielto

Tämän lain 11–18 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan ei saa hakea muutosta valittamalla.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 43 §:ssä tarkoitettuun päätökseen kuntaan osoittamisesta ei saa hakea muutosta valittamalla.

84 §

Kotoutumista edistävään toimenpiteeseen osallistuvan vakuutusturva

Edellä 22 §:n tarkoitettuun maahanmuuttajan kotoutumista edistävään omaehtoiseen opiskeluun ja muihin yksilöllisesti sovittuihin toimenpiteisiin osallistuttaessa sattuneesta tapaturmasta tai siinä saadusta ammattitaudista suoritetaan työmarkkinatukea kotoutumistukena saavalle henkilölle korvaus valtion varoista samojen periaatteiden mukaan kuin tapaturmavakuutuslaissa (608/1948) säädetään tapaturmasta maksettavasta korvauksesta. Korvaus suoritetaan kuitenkin vain, jos vahingon kärsineellä ei ole oikeutta vähintään samansuuruiseen korvaukseen muun lain mukaan.

Valtiokonttori käsittelee asian, joka koskee korvauksen suorittamista valtion varoista 1 momentin nojalla. Valtiokonttorin tämän pykälän nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin tapaturmavakuutuslain 5 luvussa säädetään.

Työ- ja elinkeinoministeriö järjestää 1 momentissa tarkoitetuissa kotoutumista edistävissä toimenpiteissä oleville ryhmävastuuvakuutuksen. (9.12.2011/1251)

85 §

Paluumuuton tukeminen

Kunta voi korvata 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettulle henkilölle, joka palaa vapaaehtoisesti koti- tai lähtömaahansa muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa, kohtuulliset matka- ja muuttokustannukset. Lisäksi kunta voi maksaa yhdelle henkilölle enintään kahden kuukauden ja perheelle enintään neljän kuukauden toimeentulotuen perusosan määrää vastaavan paluumuuttoavustuksen.

Korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen myöntää hakemuksesta se kunta, jossa 1 momentissa mainittu henkilö asuu.

Kunta voi periä takaisin myöntämänsä korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen, jos osoittautuu, että korvaus tai avustus on maksettu virheellisin perustein tai perusteettomasti. Hakemus takaisinperinnästä tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä kunta sijaitsee.

86 §

Maahantulomatkan kustannusten korvaaminen

Maahanmuuttovirasto korvaa ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitettussa pakolaiskiintiössä Suomeen otetun henkilön ja tämän perheenjäsenen maahantulomatkasta aiheutuneet kustannukset.

Maahanmuuttovirasto voi yksittäisessä tapauksessa päättää hakemuksesta korvata muun kuin 1 momentissa tarkoitetun kansainvälistä suojelua saavan henkilön perheenjäsenen maahantulomatkasta aiheutuneet kustannukset, jos kustannusten korvaamatta jättäminen olisi kohtuutonta ottaen huomioon kansainvälistä suojelua saavan henkilön tai hänen perheenjäsenensä vaikea vamma, vakava sairaus tai muu näihin rinnastettava poikkeuksellisen painava syy.

86 § tuli voimaan 1.1.2011. Ks. 90 § Siirtymäsäännös.

87 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinoministeriöllä, aluehallintovirastolla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella, työ- ja elinkeinotoimistolla, kunnan viranomaisella sekä Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tämän lain 2, 5 ja 6 luvun mukaisten tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot toisiltaan, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta, kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalta sekä ilman huoltajaa olevalle lapselle määrättyä edustajalta. (9.12.2011/1251)

Kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalla, jonka asiakkaaksi maahanmuuttaja ohjataan, on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä työ- ja elinkeinotoimistolta ja kunnan viranomaiselta tämän lain 2 luvussa tarkoitettujen toimenpiteiden ja palvelujen järjestämiseksi välttämättömät tiedot.

Ilman huoltajaa olevalle lapselle määrättyllä edustajalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tämän lain 57 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot työ- ja elinkeinotoimistolta, kunnan viranomaiselta, Maahanmuuttovirastolta sekä vastaanotto- ja järjestelykeskukselta.

Tiedot voidaan luovuttaa myös konekielisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

88 §

Salassapitovelvollisuus

Tämän lain mukaisten tehtävien hoitamista varten saadut tiedot ja asiakirjat on pidettävä salassa siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

11 luku

Voimaantulo

89 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2011. Lain 9 luku ja 86 § tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Lain 9 luku on voimassa 31 päivään joulukuuta 2013.

Lain 9 §:ää sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2011 niihin 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin henkilöihin, joihin sovelletaan 9 lukua.

Tällä lailla kumotaan maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annettu laki (493/1999).

90 §**Siirtymäsäännös**

Pakolaiskiintiössä Suomeen otetun ja perhesiteen perusteella oleskeluluvan saaneen maahantulomatkan kustannusten korvaamiseen sovelletaan 86 §:n säännöstä, jos oleskelulupaa koskeva päätös on tehty pakolaiskiintiössä otetulle tai perhesiteen perusteella oleskeluluvan saaneelle 1 päivänä tammikuuta 2011 tai sen jälkeen.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain nojalla tehtyjä kotoutumissuunnitelmia noudatetaan niiden määräajan loppuun.

Haettaessa muutosta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Liite 2

Valtioneuvoston asetus kotoutumisen edistämiseen liittyvien kunnan kustannusten korvaamisesta valtion varoista (1393/2011)

Annettu Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 2011

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty sisäasiainministeriön esittelystä,
säädetään kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 44 §:n 6 momentin nojalla:

1 §

Laskennallisen korvauksen määrä

Kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 45 §:ssä tarkoitetun toiminnan järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista siten, että korvaus on seitsemän vuotta täyttäneen henkilön osalta 2 300 euroa vuodessa ja alle 7-vuotiaan osalta 6 845 euroa vuodessa.

2 §

Alkukartoituksen järjestämisestä maksettava korvaus

Kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitetun alkukartoituksen järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista 700 euroa jokaisesta alkukartoitukseen osallistuneesta. Korvaus voidaan maksaa saman henkilön osalta vain kerran.

Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että kunta on järjestänyt ainakin kotoutumisen edistämiseen liittyvästä alkukartoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (570/2011) 1 §:n 2 momentin mukaisen alkuhaastattelun.

3 §**Voimaantulo**

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012. Sitä sovelletaan kuitenkin jo 1 päivästä syyskuuta 2011.

Tällä asetuksella kumotaan kotoutumisen edistämiseen liittyvien kunnan kustannusten korvaamisesta valtion varoista annettu valtioneuvoston asetus (571/2011).

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 2011

Työministeri

Lauri Ihalainen

Ylitarkastaja

Juha-Pekka Suomi

Liite 3

Valtioneuvoston asetus kotoutumisen edistämiseen liittyvästä alkukartoituksesta (570/2011)

Annettu Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 2011

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty sisäasiainministeriön esittelystä, säädetään kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 9 §:n 2 momentin nojalla:

1 §

Alkukartoituksen sisältö

Alkukartoitukseen sisältyy alkuhaastattelu ja tarvittaessa tarkentavia toimenpiteitä.

Alkuhaastattelussa selvitetään seuraavat maahanmuuttajan yleiset kotoutumisen valmiudet:

- 1) luku- ja kirjoitustaito;
- 2) suomen ja ruotsin kielen taito;
- 3) opiskelutaidot ja -valmiudet;
- 4) aikaisempi koulutus ja työkokemus;
- 5) erityistaitoihin liittyvä osaaminen ja muut vahvuudet;
- 6) omat työllistymis- ja koulutustoiveet;
- 7) elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet.

Alkukartoitukseen voidaan sisällyttää alkuhaastattelussa saatujen tietojen perusteella muun muassa seuraavia tarkentavia toimenpiteitä:

- 1) henkilön osaamisen kartoitus ja tunnistaminen;
- 2) luku- ja kirjoitustaidon selvittäminen;
- 3) suomen ja/tai ruotsin kielen suullisen ja kirjallisen taidon selvittäminen;
- 4) opiskelutaitojen selvittäminen;
- 5) urasuunnittelu;
- 6) palvelutarpeiden kartoitus.

2 §

Alkukartoituksen toteutus

Alkuhaastattelu ja tarkentavat toimenpiteet tehdään maahanmuuttajan äidinkielellä tai kielellä, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä tai hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi.

Alkukartoitus toteutetaan siten, että sen perusteella maahanmuuttaja voidaan ohjata työmarkkinoille, tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muihin kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin ja palveluihin. Alkukartoituksen perusteella arvioidaan myös muun kuin kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 12 §:n 1 momentin perusteella kotoutumissuunnitelmaan oikeutetun maahanmuuttajan tarve suunnitelmaan.

3 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2011.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 2011

Maahanmuutto- ja eurooppaministeri

Astrid Thors

Lainsäädäntöneuvos

Jutta Gras